

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Martin Fiala

Právní postavení České národní banky a její činnosti

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Pavlína Vondráčková, Ph. D.
Katedra finančního práva
16. června 2016

Čestné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

.....

Martin Fiala

Shrnutí:

Tématem diplomové práce je Právní postavení České národní banky a její činnosti. Jelikož si uvědomuji obsáhlost tohoto tématu, rozhodl jsem se diplomovou práci zaměřit na činnosti České národní banky s ohledem na transpozici směrnice, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků. Abych však dostál tématu práce a lépe pochopil postavení ČNB v současnosti, vyšel jsem z její historie. Na základě historického kontextu jsem zasadil ČNB do českého právního řádu. V rámci jejího postavení jsem uvedl organizační strukturu, její orgány a její cíle a činnosti. Tím jsem postupně přešel k BRRD. ČNB v souvislosti s touto směrnicí nabývá nové pravomoci, které by měly zajistit vyřešení doktríny “Too big to fail”.

Tato doktrína nejvíce prostupovala politickým děním při finanční krizi v roce 2008, která začala v USA na základě prasknutí bubliny na realitním trhu a nezodpovědným chování investičních bank. Ty podstupovaly riziko větší než byly schopné unést a při prasknutí bubliny došlo k tomu, že následky pádu takové banky by byly větší, nežli hodnota balíčku nezbytná k jejich záchraně.

Za účelem budoucího omezení následků takové krize, byla vytvořena právě tato směrnice. Ta dotváří celkový systém bankovní regulace, který je založen z preventivního hlediska na CRR a CRD IV. Tato směrnice pomocí plánovacích institutů, opatření včasného zásahu a opatření k řešení krize cílí v konečném důsledku na ochranu spotřebitelů. Právě spotřebitelé totiž při finanční krizi nejvíce doplatily na výše uvedenou doktrínu, když záchranné balíčky platili de facto přímo prostřednictvím daní. Ve své práci popisuji způsob provedení implementace, polemizuji s ním i jej kritizuji. Dále uvádím výhody, nevýhody a možnosti novelizace transpoziční normy. V práci pak prezentuji i své názory a další úvahy de lege ferenda.

Summary:

The topic of the final thesis is The Legal Status of the Czech National Bank and its Powers. Even though this topic is quite extensive, I have decided to focus on powers of the Czech National Bank with regards to the implementation of the directive establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms. In order to fulfil the topic and understand properly the current legal status of the CNB, I included the history of the CNB as well. Based on it, I set forth its status in Czech law with regards to the organizational structure, goals, powers or activities. Subsequently, I addressed the BRRD itself. The CNB obtains new scope of powers with regards to the directive that shall solve the Too big to fail doctrine.

This doctrine was highly reflected in politics during the financial crisis in 2008, which began in the USA after the bubble on a real estate market burst and irresponsible activities of investment banks were disclosed. The investment banks undertook higher risk than they were able to manage. After the bubble burst, consequences of fall of some investment banks would have been more serious than amount of money that was actually needed for bail-out.

In order to limit such consequences in future, the BRRD was prepared to tackle this issue. The BRRD completes the whole banking regulation system, which is set by the CRR and CRD IV that regulates banks from the preventive point of view. This directive leads at the final stage to protect consumers by new planning institutes (resolution planning), early intervention measures or resolution actions. The consumers were basically biggest victims of financial crisis, because they had to pay huge bail-out packages vicariously through taxes. This final thesis describes among other things the way the directive has been implemented, its advantages, disadvantages or possible ways how to amend the transposition act. The author refutes, discusses some institutes incorporated or submits his opinions as well.

Poděkování

Tímto bych rád velmi poděkoval své rodině za ochotu, podporu a poskytnuté zázemí od počátku studia až do termínu dokončení psaní diplomové práce. Bez jejich přičinění by mé studium bylo nepoměrně obtížnější. Dále bych rád poděkoval Petru Vybíralovi za připomínky, konzultace a vysvětlení některých problémů.

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK.....	1
ÚVOD	5
1 POSTAVENÍ, ORGÁNY A CÍLE ČNB	7
1.1 HISTORIE ČNB	8
1.1.1 <i>Bankovní úřad ministerstva financí</i>	8
1.1.2 <i>Národní banka Československá</i>	9
1.1.3 <i>Národní banka pro Čechy a Moravu</i>	10
1.1.4 <i>Národní banka Československá</i>	10
1.1.5 <i>Státní banka Československá</i>	11
1.1.6 <i>Státní banka Československá – centrální banka</i>	12
1.1.7 <i>Česká národní banka</i>	12
1.2 PRÁVNÍ POSTAVENÍ ČNB	13
1.3 ORGÁNY ČNB	14
1.3.1 <i>Bankovní rada ČNB</i>	15
1.3.2 <i>Guvernér ČNB</i>	16
1.4 CÍLE ČNB	16
1.4.1 <i>Hlavní cíle ČNB</i>	16
1.4.2 <i>Vedlejší cíle ČNB</i>	17
2 BRRD	19
2.1 PŮVOD BRRD	20
2.2 LEGISLATIVNÍ PROCES TRANSPOZICE BRRD DO ZOPRK	23
3 ZOPRK.....	25
3.1 ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA	25
3.1.1 <i>Určení orgánu příslušného k řešení krize</i>	25
3.1.2 <i>Zajištění oddělení činností</i>	26
3.2 PRVNÍ PILÍŘ – PLÁNOVÁNÍ OZDRAVNÝCH POSTUPŮ	27
3.2.1 <i>Ozdravný plán a jeho schvalování</i>	28
3.2.2 <i>Plán řešení krize</i>	29
3.2.2.1 MREL.....	30
3.3 DRUHÝ PILÍŘ - OPATŘENÍ VČASNÉHO ZÁSAHU	34
3.3.1 <i>Dočasná správa</i>	37
3.4 TŘETÍ PILÍŘ – OPATŘENÍ K ŘEŠENÍ KRIZE	38
3.4.1 <i>Řešení krize – účel, zásady, podmínky</i>	38
3.4.2 <i>Odpis a konverze kapitálových nástrojů</i>	39
3.4.3 <i>Správa pro řešení krize</i>	39
3.4.3.1 <i>Přímá správa</i>	40
3.4.3.2 <i>Zvláštní správa</i>	41
3.4.4 <i>Překlenovací instituce</i>	41
3.5 ČTVRTÝ PILÍŘ - GARANČNÍ SYSTÉM FINANČNÍHO TRHU	43
3.6 PÁTÝ PILÍŘ – VYTVOŘENÍ MECHANISMU PRO KOORDINACI A SPOLUPRÁCI OPRÁVNĚNÝCH AUTORIT NAPŘÍČ JEDNOTLIVÝMI STÁTY EU A KOOPERACE S JINÝMI NEŽ ČLENSKÝMI STÁTY.	44
4 ZHODNOCENÍ REGULACE S OHLEDEM NA ROZSAH ČINNOSTÍ ČNB.....	46
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	52
4.1 KNIHY	52
4.2 ZÁKONY	52
4.3 EVROPSKÉ NORMY.....	53
4.4 ČLÁNKY	53
4.5 WEBOVÉ ODKAZY.....	53
4.6 OSTATNÍ	54
PŘÍLOHY	57

4.7 PŘÍLOHA Č. 1 – SEZNAM POVINNÝCH SUBJEKTŮ DLE ZOPRK.....	57
4.8 PŘÍLOHA Č. 2 – FINANČNÍ BŘEMENO K NAPLNĚNÍ FŘK.....	59
4.9 PŘÍLOHA Č. 3 – MREL.....	60

SEZNAM ZKRATEK

BRRD	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012
BÚMF	Bankovní úřad ministerstva financí
CRD IV	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky
CRR	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky
CRSD	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 909/2014 ze dne

	<p>23. července 2014</p> <p>o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry v Evropské unii a centrálních depozitářích cenných papírů a o změně směrnic 98/26/ES a 2014/65/EU a nařízení (EU) č. 236/2012; z anglického: <i>Central Securities Depositories Regulation</i>.</p>
ČNB/CNB	Česká národní banka; <i>the Czech National Bank</i>
EBA	Evropský orgán pro bankovníctví; z anglického: <i>European Banking Authority</i>
FPV	Fond pojištění vkladů
FSB	Rada pro finanční stabilitu; z anglického: <i>Financial stability board</i>
G-SIBs	Globálně systémově významné banky; z anglického: <i>Global Systemically Important Banks</i>
G-SIFIs	Globálně systémově významné finanční instituce; z anglického: <i>Global Systematically Important Financial Institutions</i>
InsZ	Zákon č. 182/2006 Sb. , insolvenční zákon
Jednací řád	Zákon č. 90/1995 Sb. , o jednacím řádu Poslanecké sněmovny České republiky
MFČR	Ministerstvo financí České republiky
MREL	Minimální požadavek na kapitál a způsobilé závazky institucí

NBČ	Národní banka Československá
NBČM	Národní banka pro Čechy a Moravu
Politika opatření	Politika opatření k adresování systémově významných finančních institucí
Rada	Bankovní rada ČNB
RTS	Regulační technické standardy vydávané EBA; z anglického: <i>Regulatory technical standards</i>
SBC	Státní banka Československá
SIFIs	Systematicky významná finanční instituce; z anglického: <i>Systematically Important Financial Institutions</i>
SOR	Samostatný odbor restrukturalizace
Správní řád	Zákon č. 500/2004 Sb. , správní řád, ve znění pozdějších předpisů
ÚS	Ústavní soud České republiky
Ústava	Zákon č. 1/1993 Sb. , Ústava České republiky
ZČNB	Zákon č. 6/1993 Sb. , o České národní bance
Změnový zákon	Zákon č. 375/2015 Sb. , kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu a v souvislosti s úpravou systému pojištění vkladů
ZoB	Zákon č. 21/1992 Sb. , o bankách
ZOPRK	Zákon č. 374/2015 Sb. , o ozdravných postupech a řešení

	krize na finančním trhu
Způsoby řešení	Způsoby řešení systémově závažné události
GSFT	Garanční systém finančního trhu
FŘK	Fond řešení krize

ÚVOD

Téma diplomové práce “Postavení České národní banky a její činnosti“ zní poměrně obecně a deskriptivně, proto si autor této práce neklade za cíl poskytnout obecný a ucelený přehled činností této instituce. Takové pojetí akademické práce, které by spíše než aplikaci nových institutů v praxi popisovalo a opisovalo nejen ZČNB, ale i ostatní právní normy, není příliš zajímavé, záživné ani praktické. Z tohoto důvodu je jednoznačné zaměření této diplomové práce na činnosti ČNB v oblasti bankovní regulace, specificky transpozici BRRD. Detailně jsou cíle této práce popsány níže.

Prvně si kladu za cíl popsat a definovat základní historický vývoj ČNB, který do jisté míry determinuje její činnosti v současnosti, dále vybrané činnosti ČNB a její postavení v právním řádu České republiky s ohledem na její nezávislost.

Druhotně – a to především – na základě vydefinovaného postavení popsat a prezentovat činnosti ČNB s ohledem na nové evropské právní normy v oblasti bankovní regulace, kapitálové přiměřenosti, likvidity či případů krachu bank. Střed práce tvoří vysvětlení některých institutů BRRD, jejich transpozice a některé úvahy autora či hodnocení této regulace. Tyto instituty budou však vysvětlovány z pohledu pravomocí ČNB, které ČNB nabývá právě na základě této regulace. Primárním cílem BRRD je vyřešit doktrínu „Too big to fail“. V této diplomové práci blíže rozeberu tuto doktrínu, přiblížím její historii a její následky v podobě finanční krize. Na tomto základě budu prezentovat záměr evropské legislativy tento problém vyřešit, což vedlo ke vzniku BRRD. Přes popis legislativního procesu se dostanu k analýze jednotlivých institutů a jejich dopadů. Nakonec pak rozeberu a zhodnotím vhodnost použitých institutů i regulaci jako celek. Beze zmínky nebude ani ostatní bankovní regulace s ohledem na CRR a CRD IV, neboť BRRD velmi často operuje s početnými procesy obsaženými právě v CRR nebo CRD IV. Hlavními přínosy této práce bude její aktuálnost, ucelenost ve vztahu k BRRD a propojení této regulace s již stávajícími předpisy Evropské unie.

Jádro práce tedy spočívá v BRRD, její transpozici a pravomocemi, jež tato norma ČNB svěřuje a to jak s ohledem na nezbytnost takové regulace, tak na nutnost regulace v rámci práva Evropské unie. BRRD, respektive její transpoziční předpis, významně ovlivnilo další činnosti ČNB, neboť zakotvilo několik nových institutů a pravomocí ve prospěch ČNB. Mezi největší novinky patří i požadavek na funkční oddělení celku správních činností. Po pečlivé analýze BRRD bude část diplomové práce věnována úvahám *de lege ferenda* a to především s ohledem na potencionální vylepšení lokální regulace, přesunutí pravomocí na jiný orgán státní správy. Autor dále bude polemizovat, argumentovat a

přidávat osobní názory a komentáře o tom, jaké je reálné postavení ČNB s ohledem na její funkci regulátora českého bankovního prostředí.

Výsledkem této práce je nejen popis nových institutů, které jsou do právního řádu České republiky zakotveny poměrně krátkou dobu, ale i analýza jejich konsekvencí, dopadů a účelnosti s ohledem na pravomoci ČNB. Teoretické pojetí některých institutů bude reflektováno se zkušenostmi z praxe, kde autor prezentuje faktické uchopení právních předpisů, jejich dodržování a vymáhání. Přidaná hodnota této práce by se měla projevit při porovnávání faktického a teoretického pojetí transpozice BRRD, neboť transpozice některých směrnic neprobíhá dle požadavků Evropské unie. Česká republika je poměrně často kritizována za nedostatečnou schopnost včasné transpozice evropských norem. Nejinak tomu bylo i v souvislosti s transpozicí BRRD do ZOPRK.

S ohledem na výše uvedené ve své práci hledám odpověď na tyto výzkumné otázky. Za první, splňuje BRRD svým obsahem vymezený cíl? Za druhé, jsou všechny instituty BRRD, které svěřují nové pravomoci ČNB, řádně transponovány do českého právního řádu? Za třetí, pokud ano, je zde prostor pro potenciální novelizaci, která by tuto regulaci vylepšila?

1 POSTAVENÍ, ORGÁNY A CÍLE ČNB

Pro komplexnost a celistvost celé práce je nezbytné začít exkurzem do historie ČNB. Národní banka jako instituce, která spravuje státní měnu a náleží jí i jiné podstatné správní pravomoci v dané oblasti, se odvíjí od aktuálního státoporného (politického) dění. Respektive její rozhodování je ovlivněno politicky, neboť členové bankovní rady jsou jmenováni prezidentem České republiky bez kontrasignace. Lze proto říci, že státní banka je jedním ze symbolů státnosti jako takové. V právních teoriích o vzniku státu se však nedočteme, že národní banka je jedním ze základních stavebních kamenů státního útvaru, avšak i tak svým významem dokazuje, že je podstatnou náležitostí právního státu. Nakonec i zřízením měnové unie či podpisem bilaterální smlouvy lze při dostatečné státní celistvosti a suverenitě zajistit měnu bez nutnosti ji samostatně spravovat. Mezi takové státy můžeme například zařadit Monacké knížectví¹ nebo Vatikán². Dle mého názoru však lze nezbytnost státní měny, jejího spravovatele a státní dozor obecně v oblasti bankovníctví a finančních trhů, jakožto nepsaného pilíře státní moci, dovozovat z organizace státní moci, která znakem státu bezesporu je, a která je upravena v ústavě. Jinými slovy, ačkoliv národní banka jako instituce není, a to ani teoreticky, znakem státu, její potřeba a důležitost pro státní zřízení lze dovozovat již ze samotného faktu, že ČNB je od přijetí Ústavy České republiky, tedy zákona č. 1/1993 Sb. (dále jen „Ústava“), samostatně fungující instituce s rozpočtem³. Význam této instituce je pak umocněn zakotvením ČNB v samostatné hlavě šesté Ústavy, kterou tvoří čl. 98:

„(1) Česká národní banka je ústřední bankou státu. Hlavním cílem její činnosti je péče o cenovou stabilitu; do její činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona.

(2) Postavení, působnost a další podrobnosti stanoví zákon. “⁴

Právní postavení ČNB a jeho problematika je dále popsána v bodě 5. 3. Aktuální zakotvení ČNB jako ústavní instituce a ústřední banky státu, jejíž činnost je dále upravena zákonem, je postačující jako výchozí pozice pro kapitolu o historii ČNB, jež determinovala její soudobé postavení.

¹ Monaco and the European Union. Gouvernement Princier: Principauté de Monaco [online]. Monaco [cit. 2015-12-06]. Dostupné z: <http://en.gouv.mc/Policy-Practice/Monaco-Worldwide/International-Organisations/Monaco-and-the-European-Union>

² Agreements on monetary relations. EUR-Lex [online]. 2006, 6. 10. 2006 [cit. 2015-12-06]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:125040>

³ Proč je ČNB nezávislá [online]. Praha [cit. 2016-06-11]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/proc_je_cnb_nezavisla.html

⁴ Ústava, čl. 98

1.1 Historie ČNB

Pro současné postavení ČNB je relevantní historie od vzniku Československé republiky. Do té doby byl český stát pod správou habsburské monarchie jako součást Rakouska – Uherska. Vývoj ČNB je spjat velmi úzce s vývojem a politickou reprezentací samostatného českého státu. Tomu odpovídají i názvy, které ČNB v různých historických periodách nesla a které jsou i dělítkem i této kapitoly. Bankovní úřad ministerstva financí, Národní banka Československá, Národní banka pro Čechy a Moravu, Národní banka Československá, Státní banka Československá, Státní banka Československá – centrální banka a konečně ČNB. Těmito názvy byla v průběhu téměř 100 let označována Česká národní banka.

1.1.1 Bankovní úřad ministerstva financí

BÚMF byl zřízen § 4 nařízení vlády Republiky Československé ze dne 6. března 1919, o úpravě poměru k Rakousko-uherské bance. Jak vyplývá z § 4 tohoto nařízení, o správu BÚMF se dělil bankovní výbor při ministerstvu financí za předsednictví ministra nebo jeho zástupce a odborné úřednické obchodní vedení. Pravomoci tohoto úřadu byly přímo závislé na politickém úřadu ministerstva financí, což – zasazeno do historického kontextu – je akceptovatelné, nicméně z dnešního pohledu se takové řešení jeví jako krajně nešťastné a politicky lehce zneužitelné. Nicméně doba okolo vzniku samostatného Československa byla bouřlivá a řada řešení, která měla zajistit funkční odtržení od Rakouska – Uherska byla mimořádná a dočasná.

Závislost na úřadu ministerstva financí se nakonec ukázala jako šťastná. Sepjetí úřadu s Dr. Aloisem Rašínem pomohlo Československu v jeho osamostatnění a přežití jako nově vzniknuvšího státu. „*Zásadou Rašínovy protiinflační politiky a snahy o zachování únosné míry deficitu státního rozpočtu se však v Československu podařilo zabránit hyperinflaci, která rozložila systémy okolních zemí.*“⁵ Československo tak vyšlo z problému inflace de facto ekonomicky posíleno. Oproti ostatním státům prokázalo velmi dobrou schopnost řešení makroekonomických problémů. To se projevilo i v hodnotě Československé koruny. „*Na burze v Curychu byl v době měnové odluky kurz rakouské koruny jen o málo horší než kurz Kč, ale koncem roku 1921 byla již Kč oceňována 40krát výše a koncem roku 1922 dokonce 2216krát výše než rakouská koruna.*“⁶ Lze poměrně těžko dovozovat, co by znamenalo nevládnutí tohoto období. Bezesporu by došlo k hyperinflaci koruny, a tedy k významným

⁵PRŮCHA, Václav. Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918-1992. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2009, 2 sv. ISBN 80-7239-147-x.

⁶PRŮCHA, Václav. Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918-1992. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2009, 2 sv. ISBN 80-7239-147-x.

ekonomickým problémům. Při hyperinflaci dochází ke ztrátě funkce měny, která již není uchovatelem peněžní hodnoty a společnost se v důsledku často vrací k výměnnému obchodu. Ekonomika se dostává do chaosu. Takový následek právě díky zásahu Dr. Aloise Rašína nenastal. Proto lze konstatovat, že BÚMF obstál ve své roli dočasného státního orgánu pro řešení monetárních problémů. „*Bankovnímu úřadu připadla v letech 1919 až 1926 nelehká úloha provést československou měnu turbulencemi poválečného období, kdy se musel vypořádat s inflací ale i důsledky deflační krize. Zároveň se spolupodílel na likvidaci Rakousko-uherské banky a především připravil vznik již nezávislé centrální banky – Národní banky Československé.*“⁷

1.1.2 Národní banka Československá

Jelikož BÚMF byl do jisté míry jen přechodným řešením a ačkoliv svou roli zvládl velmi dobře, z dlouhodobého hlediska nebylo toto řešení udržitelné. Globální ekonomika byla ve fázi konjunktury a průmysl značně modernizoval. Probíhá v široké míře elektrifikace, zavádí se rozhlas a modernizuje se automobilová a do jisté míry i letecká doprava. Přestože hospodářství v Československu ovlivnily ještě dozvuky války, dokázalo se zapojit do evropské a mezinárodní dělby práce.⁸ Na základě dobrých výsledků hospodářství sílily požadavky na vznik centrální banky. Hlavním důvodem však bylo, že: „*Zahraniční centrální banky požadovaly kvůli kontrahování československých zahraničních půjček vytvoření nezávislé měnové instituce, kterou dle jejich názoru nepředstavoval Bankovní úřad ministerstva financí.*“⁹

Proto již 14. 4. 1920 byl přijat zákon č. 347/1920 Sb. z a n. , o akciové bance cedulové. Tímto zákonem započaly přípravy k institucionálnímu zakotvení NBC. Podle § 2 tohoto zákona byla vláda zmocněna, aby „*vykonávajíc vhodná opatření přípravná zřídila v době, kdy k tomu budou dány hospodářské předpoklady, Národní banku Československou*“¹⁰. Tyto přípravy však trvaly několik let, kdy zejména poslední dva roky před založením NBC došlo k intenzivním pracem na novém pojetí centrální banky. Jedním z příkladů příprav je zejména novela cedulového zákona, tedy zákona č. 102/1925 Sb. z. a n. , která připustila existenci Národní banky Československé při stávající emisi papírových peněz.¹¹ Finální zakotvení a počátek NBC bylo provedeno: „*vyhláškou ministra financí č. 43/1926 Sb. z. a n. ze dne 1. 4. 1926 o zahájení činnosti Národní banky Československé, která zahájila*

⁷Bankovní úřad ministerstva financí. Česká národní banka [online]. Praha, 2003-2015 [cit. 2015-12-06]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/dejiny_institute/bankovni_urad_ministerstva_financi/index.html

⁸SOBĚHART, Radek. Hospodářské dějiny Československa 1918-1992. Praha: Setoutbooks. cz, 2013, 207 s. ISBN 978-80-86277-76-9.

⁹Národní banka Československá. Česká národní banka [online]. Praha 2003-2015 [cit. 2016-01-24]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/dejiny_institute/narodni_bank_a_ceskoslovenska/

¹⁰ Zákon č. 347/1920 Sb., o akciové bance cedulové

¹¹Národní banka Československá. Česká národní banka [online]. Praha 2003-2015 [cit. 2016-01-24]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/dejiny_institute/narodni_bank_a_ceskoslovenska/

činnost téhož dne. Tímto dnem přestal zároveň působit Bankovní úřad ministerstva financí a 1. 4. 1926 zahájila činnost Národní banka Československá. Byl tak završen cílevědomý proces budování ústřední banky nového státu, vzniklého na troskách Rakousko-Uherské monarchie 28. 10. 1918. ¹² Jak již bylo uvedeno výše, názvy a formy české národní banky se mnohokrát měnily v závislosti na státním zřízení. Působnost NBČ proto netrvala tak dlouho, jak pravděpodobně doufali její zakladatelé. Vli v ekonomické krize, který se do Evropy přenesl z USA, zapříčinil kromě flagrantního poklesu životní úrovně též – ačkoli v nepřímo – nástup fašistických hnutí, zejména Adolfa Hitlera v Německu. Hitlerova expanzivní politika tak nevyhnutelně musela ovlivnit Československo, což se stalo bohužel poměrně rychle, a to Mnichovskou dohodou.

1.1.3 Národní banka pro Čechy a Moravu

Období Protektorátu Čechy a Morava nepatří mezi nejlepší období české historie. Mnichovská dohoda měla zásadní dopad nejen na územní uspořádání Československa, ale přeneseně i na jeho průmysl. *„Územní změny zasáhly citelně i do vnitřního trhu a zahraničního obchodu. Vnitřní trh se zúžil. [. . .] Československo ztratilo mnoho exportních podniků i celé exportně orientované obory.* ¹³ V NBČ došlo k podřízení pravidlům nacistického Německa. Mimo změnu názvu byla instituce navenek poměrně zachována, což mělo zachovat její důvěryhodnost. Formálně však vše probíhalo jinak: *„Okupační správa uplatňovala svůj vliv především prostřednictvím zvláštního zmocněnce říšské banky Dr. Müllera, který musel být informován o všech rozhodnutích banky.* ¹⁴ Státní politika byla ve válečném období tvořena exilovou vládou. Ta mimo jiné svěřila správu finančních záležitostí, konkrétně pravomoci cedulové banky Československému měnovému úřadu. Stalo se tak na základě dekretu prezidenta republiky č. 16/1944 Úř. věst. čsl. S koncem války však přišel i konec Protektorátu a tedy i konec NBČM.

1.1.4 Národní banka Československá

NBČ byla po válce obnovena, nicméně její činnost trvala pouhých pět let. Období poválečné rekonstrukce v sobě zahrnovalo i sjednocení cedulových ústavů. Poválečné období, kde mohla NBČ působit poměrně svobodně, trvalo jen tři roky, tedy do února 1948, kdy se moci chopila komunistická strana a začala hospodářství centrálně řídit. Kromě sjednocení byla nejvýznamnější změnou

¹²Josef Barák: Majetek České národní banky, [Právní rozhledy 7/2009, s. 241]

¹³Zkráceno z PRŮCHA, Václav. Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918-1992. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2009, 2 sv. ISBN 80-7239-147-x.

¹⁴Národní banka pro Čechy a Moravu. Česká národní banka [online]. Praha 2003-2015 [cit. 2016-01-24]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/dejiny_institute/narodni_banky_pro_cechy_a_moravu/

transformace formy NBČ, a to z akciové společnosti na právnickou osobu sui generis.¹⁵ „Národní banka se stala veřejným státním ústavem a byla obnovena bankovní rada, jejíž postavení se však podstatně změnilo. Kromě guvernéra a viceguvernéra jmenovaných prezidentem republiky, byli ostatní členové jmenováni vládou na návrh ministerstva financí.“¹⁶

1.1.5 Státní banka Československá

Po československé zkušenosti s pravicovým extremismem a německým nacionalismem, který tak poznamenal evropskou historii navždy, se asi nelze divit tomu, že na svých pozicích sílí komunistické učení. Tedy extrémně levicový názor jako protipól minulé zkušenosti. V únoru 1948 dochází k převzetí moci Komunistickou stranou Československa. Špatná koordinace postupu národních socialistů, lidovců a slovenských demokratů vedla k demisi 12 ministrů tehdejší vlády¹⁷. Tato hromadná demise byla motivována myšlenkou demise většiny ministrů a jmenování úřednické vlády, tedy proces, kterým mělo být zabráněno komunistům v převzetí moci. Tato špatná koordinace však zapříčinila demisi pouze 12 ministrů, což byla menšina 26 členné vlády. Důsledkem bylo dosazení zbytku ministrů z řad Komunistické strany Československa a počátek 41 leté vlády komunistického režimu. „*Politický převrat v únoru 1948 byl dalším zlomem v tomto vývoji, když radikálně změnil hospodářský a v tomto rámci i peněžní systém Československa.*“¹⁸

Tyto politické změny se postupem času musely promítnout i do struktury a formy tehdejší NBČ. Podobně jako celý politický model byl inspirován modelem Sovětského svazu, taktéž musela být provedena i změna formy a struktury národní banky. Proto na základě zákona č. 31/1950 Sb., o státní bance Československé vzniká SBČ. Sovětský vzor vedl mimo jiné ke ztrátě nezávislosti této instituce, neboť byl pod přímou kontrolou ministerstva financí. Generální ředitel SBČ byl právě jmenován a odvoláván ministrem financí. V komunistickém uspořádání Československa měla SBČ v zásadě pět hlavních cílů: „1) řídit na základě pokladního a úvěrového plánu peněžní oběh ve státě, 2) být zúčtovacím ústředím státu a zároveň řídit a vykonávat platební a zúčtovací styk, 3) poskytovat provozní úvěry, 4) spravovat devizové prostředky státu a provádět mezinárodní platební styk, 5) provádět ekonomickou kontrolu vůči subjektům národního hospodářství.“¹⁹

¹⁵Josef Barák: Majetek České národní banky, [Právní rozhledy 7/2009, s. 241]

¹⁶Národní banka Československá. Česká národní banka [online]. Praha 2003-2015 [cit. 2016-01-24]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/dejiny_instituce/narodni_bank_a_ceskoslovenska_1945/

¹⁷PRŮCHA, Václav. Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918-1992. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2009, 1002 s. ISBN 978-80-7239-228-5.

¹⁸VENCOVSKÝ, František. Vzestupy a propady československé koruny: historie československých měnových poměrů 1918-1992. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 227 s. , [16] s. obr. příl. ISBN 80-245-0497-9.

¹⁹Státní banka Československá. Česká národní banka [online]. Praha 2003-2015 [cit. 2016-01-24]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/dejiny_instituce/statni_bank_a_ceskoslovenska/

1.1.6 Státní banka Československá – centrální banka

Po Sametové revoluci dochází k návratu k tržnímu hospodářství. „*Transformační scénář vytyčil vládě mimořádně ambiciózní cíle: již v prvním roce vytvořit fungující trh zboží a služeb, peněžní trh (zatím ještě bez trhu kapitálu) a trh práce.*“²⁰ K postupné liberalizaci dochází především zákony č. 130/1989 Sb. , o státní bance Československé a č. 158/1989 Sb. , o bankách a spořitelnách. Těmito zákony dochází de facto k dvojkolejnosti bankovní soustavy. „*Na jeho základě se ze Státní banky československé oddělily obchodní činnosti, které jednak daly vzniknout dvěma novým obchodním bankám (Komerční banka a Všeobecná úvěrová banka) a jednak oživily dosud „umrtvenou“ Investiční banku. Státní banka československá se nově koncentrovala již jen na emisní činnost (včetně emise oběžných mincí), devizovou a celostátní měnovou politiku.*“²¹ Takové rozdělení bank zajistilo přechod od centrálního plánování ekonomiky k tržnímu pojetí. Státní banka Československá – centrální banka však taktéž nepůsobila příliš dlouho. Její dvouleté působení ukončil rozpad Československa.

1.1.7 Česká národní banka

Vznikem samostatné České republiky, tedy účinností Ústavy, bylo zapotřebí zajistit i vznik ČNB. Ta byla právě již v ústavě zahrnuta. ČNB byla založena ZČNB, který bylo možno vydat na základě ústavního zákona č. 493/1992 Sb., ze dne 8. října 1992. V tomto ústavním zákoně dochází ke změně článku 14 odstavec 2, který umožnil nově vzniknuvším republikám ustavit centrální banky. Na tomto právní základě byl dále přijat ZČNB, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 1993. „*Vznikla rozdělením Státní banky československé k 1. 1. 1993, tedy současně se vznikem České republiky.*“²² Za definitivně ukončený lze považovat proces rozdělení Československa – s ohledem na bankovníctví – až v únoru roku 1993, kdy dochází k rozdělení měny a vytvoření samostatné koruny české. Přijetí koruny české předpokládal již ZČNB, nicméně faktický stav v té době nabral nemalé zpoždění oproti stavu de iure. ČNB tak v podstatě navázala na více než 70 letou tradici centrálních bank v tehdejší Československu. Tato nově vytvořená instituce s hlubokými kořeny je samostatná a nezávislá, což je klíčem k výkonu jejích pravomocí. ČNB jako správní úřad, tedy institucionální pojetí, bude analyzována v bodě 1.2, kde se autor podrobněji zabývá její organizační strukturou, nezávislostí a samosprávou.

²⁰PRŮCHA, Václav. Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918-1992. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2009, 1002 s. ISBN 978-80-7239-228-5.

²¹Státní banka Československá – centrální banka. Česká národní banka [online]. Praha 2003-2015 [cit. 2016-01-24]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/dejiny_instituce/statni_banky_ceskoslovenska_centralni_banky/

²²BAKEŠ, Milan. Finanční právo. 5. , upr. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2009, xxviii, 548 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-801-6.

1.2 Právní postavení ČNB

Základním východiskem pro rozbor právního postavení ČNB je čl. 98 Ústavy. Ten je podstatný v několika ohledech. Ad 1 staví na jisto, že ČNB je ústřední bankou státu. Ad 2 že jejím hlavním cílem je péče o cenovou stabilitu. Ad 3 že zásahy do její činnosti lze provést pouze na základě zákona. Ad 4 že postavení, působnost a další podrobnosti stanoví zákon. Z dikce čl. 98 Ústavy se však nedočteme ničeho, co by snad více objasňovalo nezávislost ČNB. Tento článek totiž explicitně nestanoví, že by ČNB byla nezávislým státním orgánem.

Pro účely posuzování nezávislosti rozlišuje teorie několik aspektů nezávislosti. Předně se jedná o nezávislost institucionální, dále pak o nezávislost personální, funkční a finanční. Institucionální nezávislost spočívá v tom, že ČNB není vázána pokyny moci výkonné. Jak je stanoveno v čl. 98 Ústavy, do její činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona. Nezávislost personální pak vyplývá nepřímo i z ústavy, když je stanoveno v čl. 62, písm. k) Ústavy, že prezident jmenuje členy Bankovní rady ČNB. Podrobnosti jsou pak dále stanoveny v § 6 ZČNB. Jinými slovy personální nezávislost spočívá v tom, že je v Ústavě postaveno napevno, kdo jmenuje členy Bankovní rady a – dle podmínek ZČNB - za jakých okolností a kdo je může odvolat. Pro příklad pak může sloužit nedávné jmenování Jiřího Rusnoka guvernérem ČNB²³.

Funkční samostatnost spočívá v možnosti samostatné formulace inflačních cílů a možnosti samostatného uvážení při výběru nástrojů k dodržení těchto inflačních cílů. Posledním aspektem nezávislosti ČNB je pak finanční složka. ČNB, respektive Bankovní rada, schvaluje rozpočet na předmětný rok. Tento proces schvalování rozpočtu není příliš ovlivněn Ministerstvem financí České republiky. Po ročním hospodaření pak ČNB skládá účetní závěrku, jež musí být ověřena externím auditorem^{24 25}.

I přes výše uvedenou teorii nenalezneme v zákonech explicitně stanoveno, že ČNB naplňuje tyto znaky nezávislosti. Nezávislost, kterou hojně dovozovala doktrína, byla postavena na jisto až nálezem Ústavního soudu České republiky (dále jen „ÚS“). V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 59/2000 ze dne 20. června 2001 došel ÚS k tomuto závěru: „*Ústava ČR sice výslovně o nezávislosti České národní banky nehovoří, nicméně historickým výkladem okolností přijetí Ústavy ČR (viz výše), teleologickým výkladem pojmu "péče o stabilitu měny" a systematickým výkladem hlavy VI. Ústavy ČR, kde je úprava České národní*

²³ Guvernérem ČNB jmenován Jiří Rusnok [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-06-11]. Dostupné z:

https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2016/20160525_jmenovani_guvernera.html

²⁴ Ust. § 48 ZČNB

²⁵ Proč je ČNB nezávislá. Česká národní banka: Často kladené dotazy [online]. Praha [cit. 2016-02-29]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/proc_je_cnb_nezavisla.html

banky oddělena od úpravy moci zákonodárné a výkonné, lze dojít k závěru, že smyslem zakotvení ústřední banky státu v Ústavě ČR vůbec a ve zvláštní hlavě Ústavy ČR zvláště bylo právě vytvoření ústavního rámce pro její fungování nezávisle na moci zákonodárné a výkonné.“

Na základě výše uvedeného jsme došli k závěru, že ČNB je bankou, co je jejím hlavním cílem a že je tato instituce nezávislá na ostatní dělbě moci dle systematického rozdělení Ústavy. Tuto nezávislost dále výkladově dovedl ÚS. Co je ale ČNB z právního pohledu? Respektive jaké pravomoci ji zákon garantuje?

Dle ZČNB je ČNB právnickou osobou veřejného práva se sídlem v Praze²⁶. O formě této právnické osoby se pak nic nedočtete. Nulového výsledku dosáhnete i při nahlédnutí do obchodního rejstříku a zadání IČ ČNB. Přesto však při dalším zkoumání naleznete, že ČNB je právnickou osobou, má své orgány, pravomoci a působnost, sídlo a další. Dle mého názoru tedy lze uzavřít, že se jedná o právnickou *sui generis*, která je nadána pravomocemi dle zákona a která tyto pravomoci vykonává, avšak často v jiném postavení. Česká národní banka v některých vztazích vystupuje jako dominantní subjekt – nositel státní správy, tedy správní úřad s rozhodovací pravomocí. V jiných vztazích ale působí čistě jako banka na úrovni soukromoprávní. Konečně pak působí jako autoritativní regulátor, když direktivně stanovuje úrokové sazby, procentuální požadavky na kapitálovou přiměřenost a další zákonné požadavky či jiné operace na bankovních trzích. Na základě těchto tří výše uvedených rolí dovozují, že ČNB lze označit jako právnickou osobu *sui generis*. Dle autorů učebnice finančního práva je Česká národní banka samostatnou právnickou osobou, která má postavení veřejnoprávního subjektu, nezapisuje se do obchodního rejstříku a jsou jí svěřeny některé kompetence správního úřadu²⁷. ČNB má různé nástroje k tomu, aby naplňovala cíle, jež jí svěřuje zákon. Po právním vymezení ČNB jako subjektu práva dále přiblížím, jak ČNB funguje, tedy jaké má orgány a jaké jsou její cíle a jak dané cíle naplňuje.

1.3 Orgány ČNB

Jak její právní zakotvení tak i její organizace je upravena v ZČNB. Jak je uvedeno v úvodu, autor práce si uvědomuje rozsáhlost problematiky, nicméně považuje za nezbytné základní organizaci a pravomoci jednotlivých orgánů přiblížit pro lepší pochopení fungování ČNB jako celku. Proto ani níže

²⁶§ 1 odst. 2 ZČNB

²⁷BAKEŠ, Milan. Finanční právo. 5. , upr. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2009, xxviii, 548 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-801-6.

uvedené podkapitoly týkající se jednotlivých orgánů ČNB nebudou vyčerpávající, spíše mají poskytnout základní náhled na organizaci ČNB.

1.3.1 Bankovní rada ČNB

Bankovní rada ČNB je nejvyšším orgánem ČNB²⁸ a z hlediska svěřených pravomocí též nejdůležitějším orgánem. Bankovní rada (dále jen „Rada“) určuje měnovou a makrobezpečnostní politiku a nástroje pro jejich uskutečňování. Jedním z hodně diskutovaných rozhodnutí poslední doby je například rozhodnutí o měnových intervencích a pravidelné rozhodování o měnových sazbách. Zasedání bankovní rady a její hlasování jsou snadno dohledatelná a transparentní.

Posledním příkladem je zasedání bankovní rady ze dne 4. února 2016, kde bankovní rada „jednomyslně rozhodla ponechat úrokové sazby na stávající úrovni, tedy na technické nule. Bankovní rada rozhodla nadále používat devizový kurz jako další nástroj uvolňování měnových podmínek a potvrdila závazek České národní banky intervenovat v případě potřeby na devizovém trhu na oslabení kurzu tak, aby udržovala kurz koruny vůči euru poblíž hladiny 27 korun za euro.“²⁹ Samotné hlasování je též snadno dohledatelné a na předmětném zasedání vypadalo takto³⁰:

HLASOVÁNÍ BANKOVNÍ RADY v roce 2016												
o nastavení hlavního měnověpolitického nástroje – dvoutýdenní (2T) repo sazby												
	ve prospěch:		ponechání sazeb	přítomnost celkem	4.2.	31.3.	5.5.	30.6.	4.8.	29.9.	3.11.	22.12.
	vyšších sazeb	nižších sazeb										
doporučení SM*					bude zveřejněno v lednu 2023							
M.Singer	0	0	1	1	0,00p.b.							
M.Hampl	0	0	1	1	0,00p.b.							
V.Tomšík	0	0	1	1	0,00p.b.							
K.Janáček	0	0	1	1	0,00p.b.							
L.Lízal	0	0	1	1	0,00p.b.							
J.Rusnok	0	0	1	1	0,00p.b.							
P.Řezábek	0	0	1	1	0,00p.b.							
2T repo sazba (v případě změny tučně)					0,05%							
Vysvětlivky:	--- člen bankovní rady nebyl přítomen při hlasování x nebyl členem bankovní rady * SM - Sekce měnová, dříve Sekce měnová a statistiky, Měnová sekce, resp. Měnový odbor											

Mimo výše uvedené praktické pravomoci považují za nezbytné zmínit, že k ostatním pravomocím bankovní rady se v souladu s § 5 odst. 2 ZČNB řadí též schvalování rozpočtu, zásady činnosti a obchodů ČNB nebo rozhodování o rozkladech proti rozhodnutím ČNB v prvním stupni. Na této konkrétní pravomoci pak vidíme působnost ČNB jako správního orgánu. Mimo jiné k vykonávání pravomoci správního orgánu jsou pak založeny dvě poradní komise bankovní rady, a to rozkladová komise a výbor pro finanční trh.

²⁸ § 5 odst. 1 ZČNB

²⁹ Prohlášení bankovní rady na tiskové konferenci po skončení měnového zasedání. Česká národní banka [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-02-29]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/br_zapisy_z_jednani/2016/160204_prohlaseni.html

³⁰ Viz citace 24, tamtéž ke stažení

1.3.2 Guvernér ČNB

Dle § 6 jsou stanovena podrobnější pravidla pro složení bankovní rady. Mimo jiné je stanoveno, že rada má sedm členů, které jmenuje prezident. V minulosti proběhl spor o to, zda tato pravomoc podléhá kontrasignaci předsedy vlády. ÚS v této věci dovodil, že: „Podle čl. 62 písm. k) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) prezident republiky jmenuje bez kontrasignace vládního představitele nikoli pouze čtyři, ale všechny členy bankovní rady, tedy sedm osob.“³¹ Jedním z těchto jmenovaných členů je guvernér ČNB. Guvernér, podobně jako ostatní členové bankovní rady, je jmenován na šestileté období s tím, že nesmí být ve funkci více než dvě období. Guvernér ČNB především vystupuje jménem ČNB na veřejnosti, též v evropských orgánech a hlavně předsedá bankovní radě³². Vystupováním na veřejnosti se rozumí jakékoli v jednání navenek. Jednou z důležitých pravomocí je také možnost účastnit se s poradním hlasem schůze vlády. Tato skutečnost se nestává příliš běžně, neboť ČNB využívá spíše možnosti vyjadřovat se k legislativě jako dotčený orgán pro připomínkové řízení. Pro úplnost pak odkazují na výše uvedenou informaci o jmenování Jiřího Rusnoka guvernérem ČNB na dalších šest let³³.

1.4 Cíle ČNB

Po přiblížení právního postavení a organizační struktury je dále třeba objasnit cíle, které jsou ČNB přiděleny. K naplnění cílů směřuje její veškerá činnost, proto je nezbytné je zahrnout do mé práce. Ikdž hlavním tématem této práce bude transpozice BRRD do českého právního řádu s ohledem na pravomoci ČNB, tak i ZOPRK, jenž směrnici transponuje, směřuje k naplnění alespoň jednoho z dílčích cílů ČNB, případně bankovního systému v rámci Evropské unie.

1.4.1 Hlavní cíle ČNB

Hlavní cíl vyhází z Ústavy, kde je stanoveno: „Hlavním cílem její činnosti je péče o cenovou stabilitu.“³⁴ Dle mého názoru však hlavním cílem ČNB není jen péče o cenovou stabilitu, ale jak vyplývá ze ZČNB je zapotřebí mezi ně zařadit i finanční stabilitu a bezpečné fungování finančního

³¹Nález ÚS, sp. zn. Pl. ÚS 14/01 ze dne 20. 6. 2001

³²§ 7 a 8 ZČNB

³³ Guvernérem ČNB jmenován Jiří Rusnok [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-06-11]. Dostupné z:

https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2016/20160525_jmenovani_guvernera.html

³⁴čl. 98 Ústavy

systemu v České republice³⁵. Mezi hlavní cíle je řadím především proto, že u formulování ostatních (subsidiárních) cílů je návětí předmětného paragrafu: „Pokud tím není dotčen její hlavní cíl“³⁶. Z této dikce pak dle mého názoru vyplývá, že zákonodárce zamýšlel rozdělit cíle ČNB na hlavní, které se dále dělí spíš postavením právních norem, tedy rozlišením mezi uvedením cílů v Ústavě nebo v ZČNB, a na sekundární (subsidiární) cíle, které může ČNB dle dikce předmětného paragrafu plnit až v případě, že tím není dotčen její hlavní cíl. Podle mého názoru jsou hlavní cíle ČNB následující:

- a) péče o cenovou stabilitu
- b) péče o finanční stabilitu
- c) bezpečné fungování finančního systému.

1.4.2 Vedlejší cíle ČNB

Mezi vedlejší cíle ČNB lze kromě cílů, respektive úkolů, které jsou explicitně uvedeny v § 2 odst. 2 ZČNB, zařadit a contrario veškeré ostatní cíle, které nejsou cíli hlavními. Zejména se jedná o:

- a) určování měnové politiky
- b) vydávání bankovek a mincí
- c) řízení peněžního oběhu, platebního styku a souvisejících činností
- d) rozpoznávání, sledování a posouzení rizika stability finančního systému (Tento cíl je nejvýznamnější z hlediska cíle této práce)
- e) další činnosti svěřené zákonem

Nejvýznamnějším cílem s ohledem na analýzu transpozice BRRD do českého právního řádu je vedlejší cíl uvedený pod bodem č. 4. Ten vychází ze ZČNB, kde je uvedeno: „ČNB plní tyto úkoly: rozpoznává, sleduje a posuzuje rizika ohrožení stability finančního systému a v zájmu předcházení vzniku nebo snižování těchto rizik přispívá prostřednictvím svých pravomocí k odolnosti finančního systému a udržení finanční stability a vytváří tak makrobezpečnostní politiku; v případě potřeby spolupracuje na tvorbě makrobezpečnostní politiky s orgány státu, jejichž působnosti se tato politika týká.“³⁷

³⁵ § 2 odst. 1 ZČNB

³⁶ § 2 odst. 1 ZČNB

³⁷ § 2 odst. 2, písm. e) ZČNB

Právě naplnění tohoto úkolu je hlavním záměrem BRRD, respektive ZOPRK, tak jak je uvedeno níže, neboť tato regulace vychází z prosté asumpce, že větší regulace s obezřetnějším chováním bank zabráni selhání těchto subjektů ve finančním systému. O tom však podrobněji níže.

2 BRRD

V předchozích kapitolách jsem uvedl do problematiky právního postavení ČNB a jejích činností. Stručně jsem zmapoval historii tak, aby práce přinesla i širší koncept informací. Dále jsem se zabýval ukotvením ČNB do českého právního řádu, zmapoval její podstatu a vysvětlil, co je ČNB v právním pojetí. Stručně jsem charakterizoval její strukturu, tedy orgány, a jejich pravomoci. Nyní tedy přejdeme k BRRD a souhrnu pravomocí, které jsou v souvislosti s touto směrnicí ČNB svěřeny. Touto analýzou se zabývám zejména proto, že (i) je aktuální (ii) zásadně mění postupy při špatných finančních výsledcích banky, a zároveň (iii) svěřuje obrovské množství pravomocí ČNB.

Co to vlastně BRRD je? Jednoduše lze říci, že se jedná o směrnici Evropské unie, která vytváří jednotný právní rámec pro ozdravné postupy a řešení krize finančních institucí napříč celou unií. Tato směrnice stojí na pěti základních pilířích:

1. Plánování ozdravných postupů a řešení krize;
2. Opatření včasného zásahu;
3. Opatření pro řešení krize;
4. Garanční systém finančního trhu;
5. Vytvoření mechanismu pro koordinaci a spolupráci oprávněných autorit napříč jednotlivými státy Evropské unie.

Těmito pěti pilíři by mělo dojít k vyřešení problému „Too big to fail“, který je blíže rozepsán v podkapitole **Error! Reference source not found.**

Nyní se tedy dostáváme k samotnému jádru práce a tím je zmapování procesu transpozice BRRD, charakteristika jejích hlavních institutů a zhodnocení této úpravy. Podobně jako jsme u ČNB začali s její historií, je i zde potřeba objasnit původ této regulace. Tedy co vedlo evropské „zákonodárce“ k záměru harmonizovat proces řešení selhání bank.

2.1 Původ BRRD

Pro důvody harmonizace musíme zpět do období od roku 2007 – 2009. Období, kdy na samém počátku byla ekonomická konjunktura způsobená deregulací finančních trhů, obrovská peněžní síla investičních bank a celého sektoru financí, na konci pak finanční krize, kterou svět nezažil téměř celé století. Za hlavního viníka se tehdy považovaly investiční banky, které svou chamtivostí a možnostmi, jež jim poskytl nedostatek regulace, maximalizovaly zisky pomocí řetězce sekuritizace a velkých úvěrových expozic. Tím však postupně docházelo k nafouknutí bubliny, jejíž prasknutí mělo za následek finanční krizi v roce 2008. Imad A. Moosa poukázal na přesvědčivé argumenty ekonomů Wilmartha pro pouto mezi deregulací a finanční krizí. Autor předkládá následující sekvenci pro vysvětlení tohoto pouta:

1. Deregulace rozšiřuje možnosti půjček za současného zvyšování soutěžního tlaku. Za těchto podmínek mají banky tendence zvyšovat své zisky, což v důsledku působí ekonomický boom;
2. Aktiva na trzích jsou nadhodnocena a tvoří bublinu;
3. Při prasknutí bubliny dochází k odchodu účastníků trhu na trhy klidnější a též k prodeji dlouhodobých a špatně likvidních aktiv;
4. Prasknutí bubliny působí opačný ekonomický efekt, když věřitelé začínají být více opatrní a obezřetní;
5. Pokračující pád hodnoty aktiv a zvyšování počtu zesplatnění (defaults) indikuje ztráty bank či jiných finančních institucí;
6. Za účelem zabránění pokračování finanční krize se vlády snaží (v duchu doktríny „Too big to fail“) zachránit jednotlivé finanční instituce.³⁸

Banky v době finanční krize téměř výhradně spoléhaly na doktrínu „Too big to fail. “, tedy skutečnost, že insolvenční řízení, respektive krach, jedné takové banky by měl mnohem zásadnější dopad, nežli objem peněz, který stačí k tomu, aby byla banka zotavena.³⁹

³⁸MOOSA, Imad A. *Good Regulation, Bad Regulation: The Anatomy of Financial Regulation*. 1. vydání. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2015. ISBN 978-1-403-94872-4.

³⁹FIALA, Martin. *Realitní trh v ČR*. Praha, 2013. Studentská vědecká odborná činnost. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Vedoucí práce Ing. Jan Pokorný.

Finanční krize, která dle mnohých začala pádem Lehman Brothers⁴⁰, tedy 15. září 2008, měla obrovské nepřímé následky v podobě ztráty několika milionů pracovních míst⁴¹, krachu několika bank a obrovského množství veřejných peněz, tedy peněz daňových poplatníků, které byly utráceny v zájmu zachování jednotlivých bank⁴².

Jednou z odpovědí na mezinárodní finanční krizi bylo založení Rady pro finanční stabilitu (*Financial stability board*; dále jen „FSB“) v dubnu roku 2009⁴³. Mezi činnostmi, které FSB vykonává, je právě i adresování problému „Too big to fail“, což FSB provedla prostřednictvím dvou hlavních dokumentů – Způsobů řešení systémově závažné události⁴⁴ (dále jen „Způsoby řešení“) a Politiky opatření k adresování systémově významných finančních institucí⁴⁵ (dále jen „Politika opatření“). Cíl Způsobů řešení je umožnit ozdravení (není-li ozdravení možné, pak alespoň řádnou insolvenční) každé finanční instituce bez systémových dopadů a vystavení daňových poplatníků velkým ztrátám. Jedná se tedy o rámec pravidel, které dále jednotlivé státy, potažmo Evropská unie, zahrnovaly do svých legislativních aktů. Způsoby řešení jsou součástí druhého dokumentu, tedy Politiky opatření, jež spočívá převážně ve vytvoření politického rámce pro adresování systematických a morálních rizik⁴⁶ v souvislosti se systémově významnými finančními institucemi (*Systematically Important Financial Institutions*; dále jen „SIFIs“). Politika opatření pak navazuje na předchozí summitu G20 a mimo jiné vytváří seznam tzv. globálně systémově významných finančních institucí (*Global Systematically Important Financial Institutions*; dále jen „G-SIFIs“). Právě adresování těchto G-SIFIs a SIFIs pomocí Způsobů řešení má být základem vyřešení problému „Too big to fail“, což je hlavním cílem těchto dokumentů a na základě nich i současné bankovní regulace.

Na základě výše uvedeného došla Evropská unie k závěru, že je třeba harmonizovat řešení selhání bank na evropské úrovni, proto vytvořila směrnici BRRD, která reflektuje výše uvedené dva

⁴⁰Wiggins, Rosalind Z. , Thomas Piontek, and Andrew Metrick, *The Lehman Brothers Bankruptcy A: Overview*, Yale Program on Financial Stability Case Study 2014-3A-V1, October 2014. K dispozici [here](#)

⁴¹THAKOR, Anjan V. The Financial Crisis of 2007–2009: Why Did It Happen and What Did We Learn? [online]. 2015, , 205 [cit. 2016-02-29]. Dostupné z: <http://rcfs.oxfordjournals.org/content/4/2/155.full.pdf+html>

⁴²MCKIBBIN, Warwick J. a Andrew STOECKEL. The Global Financial Crisis: Causes and Consequences [online]. 2009, , 40 [cit. 2016-02-29]. Dostupné z: http://www.lowyinstitute.org/files/pubfiles/McKibbin_and_Stoekel,_The_global_financial_crisis.pdf

⁴³*Our history* [online]. Basel, 2016 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://www.fsb.org/about/history/>

⁴⁴Key Attributes of Effective Resolution Regimes for Financial Institutions. *Financial stability board* [online]. 2014 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: http://www.fsb.org/wp-content/uploads/r_141015.pdf

⁴⁵Policy Measures to Address Systemically Important Financial Institutions. *Financial stability board* [online]. 2011 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://www.fsb.org/wp-content/uploads/Policy-Measures-to-Address-Systemically-Important-Financial-Institutions.pdf>

⁴⁶Policy Measures to Address Systemically Important Financial Institutions: Abstract. *Financial stability board* [online]. 2011 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: http://www.fsb.org/2011/11/r_111104bb/

dokumenty. Zároveň je to poslední krok k finalizaci bankovní unie pro Eurozónu⁴⁷. Harmonizovat tato řešení je vhodné zejména proto, že SIFIs jsou velké korporace s několika stovkami či někdy až tisíci dceřinými společnostmi. Proto se často stává, že subjektem dohledu je matka, ačkoli v mechanismus jak vycházet s finanční tísni je z podstaty lokální. Proto odborníci uvádí, že SIFIs jsou „na živu“ mezinárodně, ale jsou „mrtvé“ lokálně⁴⁸. Z tohoto pohledu musí rozhodnutí Evropské unie regulovat bankovníctví na nadnárodní úrovni velmi kladně, neboť poskytuje zejména široký prostor pro spolupráci. Ta je ještě více umocněna právě globalitou bankovních domů.

Nutno dodat, že se nejedná o první balík regulace na tomto poli. Evropská komise již dříve přišla s nařízením CRR a směrnicí CRD IV, které též adresují problém „Too big to fail“, nicméně ho adresují z jiné strany. Tento systém regulace působí na kontinuální bázi a především stanovuje pravidla pro kapitálovou přiměřenost a obezřetnostní požadavky. Na rozdíl od BRRD, CRR a CRD I V se použije nesporně častěji, neboť k použití BRRD by mělo dojít pouze v případě, že povinná osoba selhává, a nebo že s přihlédnutím ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že selhává⁴⁹. Regulace prostřednictvím CRR a CRD IV byla s drobnými výtkami hodnocena spíše kladně. „*Lze však konstatovat, že silná regulace nepochybně obnovuje důvěru zákazníků ve finanční instituce, což pramení z jejich přesvědčení, že přísná a podrobná pravidla zvýší odolnost těchto institucí vůči nepříznivému vývoji na trhu.*“⁵⁰ BRRD je tedy z hlediska bankovní regulace spíš dotvoření právního rámce o situace, kdy subjekty BRRD – bez ohledu na příčiny – nebyly s to dostát svým závazkům.

Oficiální portál evropské legislativy k přijetí BRRD uvádí: „*Jelikož mnoho zemí EU muselo v důsledku finanční krize v roce 2008 použít na záchranu bank injekce veřejných peněz do svých bankovních systémů, stanoví tento akt nová pravidla pro postup u institucí v potížích. Jejím záměrem je, v případě budoucích selhání bank, zabránit takzvané „rekapitalizaci z vnějších zdrojů“, při které se využívají peníze daňových poplatníků. Stanoví společný evropský rámec pro ozdravné postupy a restrukturalizaci selhávajících bank.*“⁵¹

⁴⁷HAENTJENS, Matthias a B WESSELS. *Research handbook on crisis management in the banking sector*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2015. ISBN 9781783474226.

⁴⁸Tamtéž, str. 81 (HAENTJENS, Matthias a B WESSELS. *Research handbook on crisis management in the banking sector*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2015. ISBN 9781783474226.)

⁴⁹Ust. § 78 ZOPRK

⁵⁰Alena Dvořáková: *Návrh očekávané strukturální reformy bankovníctví zveřejněn, [Obchodněprávní revue 4/2014, s. 106]*

⁵¹Řešení problémů finančních institucí v potížích. EUR-Lex [online]. 2016 [cit. 2016-02-29]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/summary/CS/URISERV:240406_10

2.2 Legislativní proces transpozice BRRD do ZOPRK

BRRD byla podepsána Evropským parlamentem a Radou dne 15. května 2014, v platnost vstoupila dvacátý den po vyhlášení v Úředním věstníku Evropské unie⁵², tedy 2. července 2014. Členské státy byly zavázány transponovat tuto směrnici do svých právních řádů nejpozději do 31. prosince 2014 s tím, že použitelnost předpisů členských států měla být stanovena hned na následující den, tedy 1. ledna 2015⁵³. Provedení této směrnice však nemělo proběhnout v jeden den s platností pro celou směrnici, nicméně byly stanoveny výjimky, kdy „splnění požadavků uvedených v hlavě I V kapitole I V oddíle 5 BRRD použijí členské státy nejpozději ode dne 1. ledna 2016.“⁵⁴

V českém právním prostředí však při transpozici složitějších předpisů Evropské unie dochází k prodlení v transpozičních lhůtách. Nejinak tomu bylo i v případě transpozice BRRD. Transpozice do českého právního řádu proběhla pomocí dvou zákonů – hlavního a změnového. Jedná se o zákony č. 374/2015 Sb. , o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu (dále jen „**ZOPRK**“) a zákon č. 375/2015 Sb. , kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu a v souvislosti s úpravou systému pojištění vkladů (dále jen „**Změnový zákon**“; dohromady též jen „**Transpoziční normy**“).

Legislativní proces však ani v případě Transpozičních norem, které pro svou provázanost byly projednávány výhradně ve stejných datech, neproběhl hladce. Již v prvním čtení obou sněmovních tisků (tehdy č. 536 a 537) na 31. schůzi Poslanecké sněmovny České republiky (dále jen „**PSP**“) dne 15. září 2015 hovořil ministr financí Andrej Babiš o zpoždění v transpozičních lhůtách. Konkrétně uvedl: „*S ohledem na to, že transpoziční lhůty již uplynuly a v případě první ze zmíněných směrnic již bylo zahájení řízení o porušení Smlouvy o fungování Evropské unie, považuji za zásadní, aby došlo ke schválení předložených návrhů zákonů již v prvním čtení.*“⁵⁵

Transpoziční normy byly původně navrženy v souladu s § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995, o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**Jednací řád**“), tak, aby je bylo možné pro jejich urgentnost schválit již v prvním čtení. K tomu nakonec nedošlo, neboť v souladu s § 90 odst. 3 Jednacího řádu vnesly dva poslanecké kluby námitku projednávání Transpozičních norem zrychleným postupem se schválením již v prvním čtení. Poslanec Miroslav Kalousek k tomu na téže schůzi uvedl: „*Přestože mu ty transpoziční lhůty uplynuly, tak my trváme na řádném projednání v*

⁵² Článek 131 BRRD

⁵³ Článek 130 BRRD

⁵⁴ Článek 130 BRRD

⁵⁵ Stenoprotokol ze 31. schůze PSP ze dne 15. září 2015, úvodní proje v Andreje Babiše, k dispozici <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/031schuz/s031028.htm>

řádém legislativním procesu a jménem dvou poslaneckých klubů ODS a TOP 09 vetuji v obou tiscích jednání podle § 90 Jednacího řádu.⁵⁶ Tato námitka byla zdůvodněna liknavostí Ministerstva financí při přípravě Transpozičních norem.

V důsledku neschopnosti České republiky transponovat BRRD v termínu došlo ze strany Evropské komise k žalobě šesti členských států Evropské unie⁵⁷, mezi nimiž byla i Česká republika, pro selhání při transpozici BRRD⁵⁸. České republice tak hrozila poměrně vysoká pokuta⁵⁹, nicméně i přes skutečnost, že se tato hrozba pokuty dala presumovat, poslanci neschválili zrychlený legislativní proces. K rozhodnutí Evropské komise žalovat Českou republiku se vyjádřilo Ministerstvo financí České republiky (dále jen „MFČR“) ve smyslu, že návrhy Transpozičních norem jsou již v legislativním procesu a že očekává jejich účinnost od 1. ledna 2016⁶⁰. Tento termín se nakonec ukázal reálným. Dne 28. prosince 2015 došlo k publikaci Transpozičních norem s tím, že v souladu s ust. § 256 ZOPRK a čl. XXII Změnového zákona (s výjimkami) nastává jejich účinnost prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení. Transpoziční normy tedy nabyly účinnosti dne 1. ledna 2016 s tím, že vzhledem k rozsáhlosti této regulace je nezbytné být velmi kritický k zákonodárcům České republiky, neboť třídní legsvakanční lhůta není příliš vhodným nástrojem právní jistoty.

⁵⁶ Stenoprotokol ze 31. schůze PSP ze dne 15. září 2015, proje v Miroslava Kalouska, k dispozici <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/031schuz/s031028.htm>

⁵⁷ Komise žaluje šest členských států u Soudního dvora EU, protože neprovedly pravidla ohledně ozdravných postupů a řešení krize bank. Evropská komise: Tisková zpráva [online]. Brusel, 2015 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5827_cs.htm

⁵⁸ October infringements package: key decisions: Commission refers six Member States to the Court of Justice of the EU for failing to transpose EU rules on Bank Recovery and Resolution. European Commission: Fact Sheet [online]. Brusel, 2015 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5826_en.htm

⁵⁹ BUKOVSKÝ, Jaroslav. Česku hrozí pokuta 50 milionů za porušení unijního práva. E15. cz [online]. 2015, , 1 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/byznys/finance-a-bankovnictvi/cesku-hrozi-pokuta-50-milionu-za-poruseni-unijniho-prava-1219976>

⁶⁰ Stanovisko MF k infringementu ke směrnici BRRD. Ministerstvo financí České republiky [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/aktuality/2015/stanovisko-mf-k-infringementu-ke-smernic-22830>

3 ZOPRK

3.1 Základní východiska

3.1.1 Určení orgánu příslušného k řešení krize

Výše jsem popsal legislativní proces Transpozičních norem a problémy, které se v průběhu legislativního procesu vyskytly. Dále již, nebude-li stanoveno jinak, budu analyzovat pouze ZOPRK, neboť ten je z hlediska hmotně právní úpravy nejzásadnější. Důvodem, proč se jím v této práci zabývám je, že ČNB byl přidělen na základě tohoto zákona ucelený soubor pravomocí, jenž byl již částečně upraven před účinností ZOPRK v jiných zákonech (Například institut nucené správy v ZoB), ale přibyla i další oprávnění a pravomoci, se kterými na bankovním trhu prozatím nejsou žádné další zkušenosti. ČNB jako regulátor bankovního trhu je ZOPRK přímo dotčena. Již v prvním paragrafu ZOPRK je explicitně stanoveno, že tento zákon zpracovává příslušný předpis Evropské unie a pro oblast finančního trhu upravuje postavení a pravomoci ČNB⁶¹.

Z dikce ZOPRK⁶² není pochyb o tom, že orgánem příslušným pro řešení krize je Česká národní banka. Při vytváření zákona na MFČR však bylo uvažováno i o ostatních variantách. Při zvažování této diskreční pravomoci, tedy určení orgánu příslušného k řešení krize, tak byla diskutována i možnost MFČR, Fondu pojištění vkladů (dále jen „FPV“), ale i zřízení ad hoc orgánu jako národní autority příslušné k řešení krize⁶³. Argumentační linka MFČR byla velmi slabá v možnostech MFČR jako příslušného orgánu. Stejně tomu bylo i u vytvoření nového orgánu. U FPV již argumentace byla propracovanější, kvůli argumentu omezených zkušeností se spoluprací se zahraničními institucemi a reputačním rizikem bylo i od této varianty upuštěno. Dle mého soudu je příslušnost ČNB jako orgánu pro řešení krize jedinou správnou variantou. Zejména u MFČR bych se obával poměrně silného napojení na politické dění a velký politický vliv na procesy, kterou jsou silně ekonomické. U ad hoc zřízeného orgánu by byly očekávatelné neúměrné náklady jak personální, tak institucionální náklady. Navíc by byla vytvořena instituce, která s takovou regulací ani s výše zmíněnou komunikací nemá žádné zkušenosti. Právě při vypořádávání se situací, která je velmi blízká krizi, je naprosto esenciální, aby se orgán příslušný k řešení krize mohl opírat o důvěru společnosti v jeho kroky a uměl je též správně vysvětlit bez jakýchkoli politických nátlaků. Na nedávné řecké krizi jsme viděli, že při zásadnějším zhoršení situace v bankovním sektoru dojde téměř okamžitě k tzv. „runu“ na banky, tedy výběru vkladů běžných střadatelů (spotřebitelů). Dle mého soudu lze uzavřít, že příslušnost ČNB je nejlepší možnou

⁶¹Ust. § 1 písm. c) ZOPRK

⁶²Ust. § 1 písm. c) a ust. § 5 odst. 1 ZOPRK

⁶³ Ministerstvo financí České republiky. *Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů: Zákon o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu*. Praha, 2014.

volbou z hlediska nezávislosti (rozpočtové i politické), zkušeností jejich pracovníků s obdobnou regulací, jakož i s komunikací s komerčními bankami.

Pro úplnost pravomocí orgánu příslušného k řešení krize je nezbytné dodat, že ČNB při výkonu pravomocí dle ZOPRK jedná bez jakéhokoli v omezení nebo souhlasu, kterého by jinak bylo třeba, a nepodléhá oznamovací a uveřejňovací povinnosti podle jiných právních předpisů⁶⁴. Toto ustanovení tak stanovuje bezvýjimečnou přednost jakékoli v pravomoci dle ZOPRK před jinou pravomocí dle jiného právního předpisu. Tím zákonodárce umocnil význam této regulace. ČNB tak za určitých podmínek může například navrhnout přerušování trestního řízení, které je vedeno proti právnické osobě. Jedná se tedy o přímou ingerenci orgánu státní správy do soudní moci.

Příslušný orgán k řešení krize uplatňuje své pravomoci vůči subjektům povinným osobám⁶⁵. Definice povinných osob vychází z jiných právních předpisů Evropské unie. Takovou legislativní techniku neshledávám příliš vhodnou, neboť předmětnou regulaci dělá ještě složitější. Autoři právních předpisů zde úplně rezignují na požadavek srozumitelnosti právních předpisů pro občany. Dle mého názoru není pochyb o tom, že tato regulace je vysoce odborná, nicméně si trůfám tvrdit, že i pro širší odbornou veřejnost je tato legislativní technika velmi nepřehledná. Česká národní banka však problematickou situaci vyřešila vytvořením seznamu povinných osob⁶⁶, který je volně přístupný na jejich webových stránkách. Tento seznam je k dispozici v příloze č. 1 v kapitole **Error! Reference source not found.**

3.1.2 Zajištění oddělení činností

Jednou z nejzásadnějších povinností ČNB je zajistit funkční oddělení útvaru vykonávajícího působnost orgánu příslušného k řešení krize od ostatních činností ČNB⁶⁷. Toto oddělení působnosti již proběhlo ustanovením Samostatného odboru restrukturalizace (dále jen „SOR“), jehož ředitelem je Radek Urban⁶⁸. SOR vykonává svoji působnost na základě Ustanovení organizačního řádu ČNB, kterým byly splněny požadavky ZOPRK⁶⁹. Ředitel tohoto samostatného odboru odpovídá za výkon činností v souvislosti s řešením krize. Obecným pravidlem pak je, že ředitel SOR má v dikci vše, o čem nerozhoduje Rada. Zejména se jedná o jmenování a odvolání zvláštního správce, o spolupráci v MFČR

⁶⁴Ust. § 5 odst. 2 ZOPRK

⁶⁵Ust § 3 ZOPRK

⁶⁶ Inštituce podle zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu dle typu inštituce (sta v ke dni 25. 01. 2016). *Česká národní banka* [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB15.BASIC_LISTINGS_RESPONSE_3?p_lang=cz&p_DATUM=25.01.2016&p_hie=HU&p_rec_per_page=108&p_ses_idx=322

⁶⁷Ust. § 6 odst. 1 ZOPRK

⁶⁸ Samostatný odbor restrukturalizace. *Česká národní banka* [online]. Praha [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/organizacni_struktura/ustredi/190_restrukturalizace.html

⁶⁹ Ust. § 5 a 6 odst. 1 a 3 ZOPRK

při přípravě legislativy v tomto oboru a o rozhodování jako správní orgán v prvním stupni. O rozkladu dále jedná Rada. Další povinnosti jsou pak svěřeny SOR jako celku, zejména se jedná o vytvoření metodiky k zajištění výkonu činností souvisejících s řešením krize včetně zásad komunikace nebo o pravidelnou aktualizaci plánů pro řešení krize⁷⁰. Nové povinnosti a pravomoci s ohledem na ZOPRK budou rozebrány jednotlivě u každého institutu.

3.2 První pilíř – plánování ozdravných postupů

Prvním pilířem analyzované normy je plánování. Celá problematika je upravena ve druhé části ZOPRK. Fáze plánování se skládá ze dvou základních institutů – Ozdravný plán a Plán řešení krize. Důvodová zpráva se v této části vymezi na poměrně strohý komentář. Uvádí: „Část druhá obsahuje a upravuje ex ante nástroje a způsoby, které mají za cíl zabránit vypuknutí a eskalaci krize, respektive minimalizovat její nepříznivé dopady.“⁷¹ Michael Schilling jde ve své analýze hlouběji, když porovnává systematiku regulace Basel III a ZOPRK. Uvádí, že ZOPRK doplňuje a zvyšuje základní požadavky na kapitál a likviditu dle Basel III. Ačkoliv se Basel III v každém případě snaží zabránit finanční tísní, příprava, prevence a včasný zásah ZOPRK jdou v regulaci hlouběji. Cílí na ujištění, že v případě, že se situace nevyvíjí dobře, finanční instituce může být uzdravena bez nežádoucích opačných efektů na finanční stabilitu⁷².

Jinými slovy, v ZOPRK je zřejmý důraz na preventivní opatření, aby k předmětné krizi vůbec nedošlo. Dle mého názoru je tento přístup velice správný, zvláště pak v netypickém bankovním prostředí České republiky. Ta je svým uzavřeným bankovním trhem velmi specifická, což bylo vidět i v průběhu finanční krize po roce 2008. České bankovní prostředí je velmi zdravé a české banky nemají potíže plnit regulatorní požadavky v souvislosti s jinou regulací (Např. CRR⁷³ a CRD IV⁷⁴) na rozdíl od jiných členských států. Nadto v České republice de facto chybí segment investičních bank, tedy bank, které primárně neshromažďují vklady střadatelů, ale jejich cílem jsou finanční trhy. Dle mého soudu by

⁷⁰ Ustanovení Organizačního řádu ČNB naplňující zákonné požadavky dané § 5 a § 6 zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu (ZOPRK) a § 44aa zákona o České národní bance. *Česká národní banka* [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/o_cnb/download/zverejnene_info_zakon_ozdrav_postup_krize_ft.pdf

⁷¹ Důvodová zpráva k ZOPRK, ust. § 8 - 36

⁷² HAENTJENS, Matthias a B WESSELS. *Research handbook on crisis management in the banking sector*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2015. ISBN 9781783474226.

⁷³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012

⁷⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnice 2006/48/ES a 2006/49/ES

při zhoršení finanční situace na trhu nemělo dojít k zásadnějším opatřením, nežli jsou opatření včasného zásahu.

Jak jsem zmínil výše, hlavními instituty prevence dle ZOPRK jsou Ozdravný plán a Plán řešení krize. Z hlediska tématu této práce, tedy činností ČNB, je nejvýznamnější Plán řešení krize. U ozdravného plánu pak ČNB nabyla pravomoci v oblasti dohledu a schválení, nežli samotného tvoření dokumentu

3.2.1 Ozdravný plán a jeho schvalování

Co je ozdravný plán? Jednoduše řečeno se jedná seznam postupů (návod), jak a kterými prostředky postupovat v případě selhávání instituce. ZOPRK stanovuje, že ozdravný plán musí být založen na realistických předpokladech, obsahovat analýzu instituce uskutečňovat v případech předvídaných v plánu obchody s ČNB a žádat u ní úvěry a označit aktiva, která by pro tento případ byla vhodná k zajištění a musí popsat postup těchto úvěrů⁷⁵. Mimo tyto základní náležitosti musí ozdravný plán dále splňovat náležitosti deklaratorně uvedené v ZOPRK⁷⁶, které vycházejí přímo z příloha A BRRD, přičemž dále platí, že ČNB může nejen ustanovit další, speciální náležitosti, ale může též zkrátit periodu předkládání takového plánu⁷⁷. Tyto náležitosti pak ČNB stanovuje vyhláškou.⁷⁸

Ozdravný plán však není pouze novinkou ZOPRK. Již počátkem roku 2013 vydal Evropský orgán pro bankovníctví (European Bank Authority; dále jen „EBA“) doporučení k vypracování ozdravných plánů na základě standardů FSB. V tomto doporučení je publikován kompletní návod jak ozdravné plány vytvořit⁷⁹.

Z pohledu ČNB je však podstatná její role při Ozdravném plánu, která spočívá zejména v jeho schvalování. Pro přehlednost níže uvádím seznam činností, které je ČNB oprávněna provést v souvislosti s Ozdravným plánem.

- a) Oprávnění omezit rozsah požadavků na Ozdravné plány pro instituce, jejichž bilanční suma je menší než 30 mld. EUR nebo u nichž je poměr celkové bilanční sumy vzhledem k HDP nižší než 20 % a zároveň její celková bilanční suma nepřevyšuje 5 mld. EUR. O

⁷⁵Ust. § 9 odst. 3 ZOPRK

⁷⁶Ust. § 9 odst. 4 ZOPRK

⁷⁷ Ust. § 10 ZOPRK

⁷⁸ Vyhlášku jsem k datu uzavření této práce nenašel publikovanou. Lze tedy uzavřít, že ČNB prozatím nevyužila své diskrece a nestanovila přísnější kritéria ozdravného plánu.

⁷⁹ Doporučení k vypracování ozdravných plánů: EBA/REC/2013/02. *European Bank Authority* [online]. 2013 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: https://www.eba.europa.eu/documents/10180/597824/EBA_2013_00060000_CS_COR.pdf/98f4c0b2-2f54-4d2c-93cb-545824d8599e

takovém omezení musí ČNB informovat EBA.

- b) ČNB je oprávněna vyhláškou stanovit podrobnější požadavky Ozdravného plánu na jejich obsah či formu.
- c) Posuzuje náležitosti Ozdravného plánu a relevantní dokumentaci v šestiměsíční lhůtě. V případě významných nedostatků poskytuje ČNB dvouměsíční lhůtu pro přepracování Ozdravného plánu.
- d) ČNB schvaluje ozdravný plán⁸⁰

Z procesních ustanovení⁸¹ vyplývá, že opravným prostředkem proti rozhodnutí ČNB dle tohoto zákona lze podat rozklad. Nepřímo je tak založena subsidiarita zákona č. 500/2004 Sb. , správního řádu ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**Správní řád**“). Rozklad pak lze podat proti rozhodnutí správního úřadu v prvním stupni⁸². Jedná se o jednu z činností, v níž je na ČNB přenesena pravomoc státní správy v oblasti bankovní regulace.

Dále je nezbytné dodat, že Ozdravný plán jde též vytvářet pro celou bankovní skupinu. Zde se nejvíce projevuje výhoda regulace na evropské úrovni, neboť právě většina bankovních domů tvoří skupinu. Obsahem takového skupinového ozdravného celku je plán stabilizace celé skupiny. Hlavním cílem skupinového Ozdravného plánu je zajištění souladu ozdravných opatření v rámci jednotlivých poboček či dcer ústředního hlavního subjektu. Skupinové Ozdravné plány se dále liší podle toho, zda se jedná o orgán dohledu na konsolidovaném základě nebo o orgán dohledu nad ovládanou osobou. V těchto ustanoveních se projevují právě výhody BRRD, kdy ČNB může působit jako prostředník mezi členskými státy a v příslušných kolegiích posuzovat naplnění zákonných podmínek ozdravných plánů.

3.2.2 Plán řešení krize

Plán řešení krize je z pohledu tématu práce zásadnější nežli Ozdravný plán. Jedná se o dokument, který spadá výhradně do díky ČNB a který vypracovává v případě, že je to účelné s ohledem na konzultace s orgány příslušnými k řešení krize v jiných členských státech. V zásadě jde o efektivitu vytvoření takového plánu, neboť jak sama ČNB uvádí: „*Značná část institucí působících v České republice je součástí mezinárodních finančních skupin, spolupracuje s ČNB v rámci kolegií se zahraničními orgány pro řešení krize. A protože jsou systémově významné instituce působící v České*

⁸⁰ Ust. § 8 – 16 ZOPRK

⁸¹ Ust. § 222 – 230 ZOPRK

⁸² Ust. § 152 a. n. Správního řádu

republice součástí skupin, jež jsou usazeny v bankovní unii, je nejvýznamnějším partnerem Jednotný výbor pro řešení krize („SRB“) se sídlem v Bruselu, který odpovídá za problematiku řešení krizí těchto finančních skupin.“⁸³

Jelikož existují subjekty, které nejsou součástí mezinárodních finančních skupin, a zároveň podléhají ZOPRK⁸⁴, domnívám se, že k vytvoření plánu řešení krize nepochybně dojde. ZOPRK stanoví⁸⁵, že při vypracování Plánu řešení krize zohlední ČNB možný dopad selhání instituce. To znamená, že postup dle ZOPRK není a priori nutný či nezbytný. Spíše je třeba chápat takový proces jako subsidiární, ne-li ultima ratio. Pokud by bylo jakkoli výhodnější pro veřejný zájem nechat banku podle běžných předpisů projít insolvenční, pak ČNB nebude kroky dle ZOPRK vůbec uplatňovat.

Náležitosti plánu řešení krize jsou opět vypočteny deklaratorně⁸⁶. Především se jedná o popis posouzení způsobilosti k řešení krize instituce, popis způsobů ocenění a posouzení možnosti převodu nebo prodeje zásadních činností, popis možných způsobů financování krize, plán komunikace s médii a veřejností a další. Jak jsem již naznačil výše, komunikace s médii a veřejností bude velmi citlivé téma. ČNB je totiž povinna zveřejňovat informaci o použití nástrojů pro řešení krize⁸⁷, proto by měla být v komunikaci v této věci maximálně obezřetná, neboť zveřejnění takové informace může vyvolat nežádoucí reakci společnosti v podobě tzv. runu na banky. Dlužno dodat, že webová stránka, kde daná informace bude zveřejněna, je již k dispozici⁸⁸, což dle mého soudu dokládá nadstandardní připravenost ČNB vzhledem k provedení ZOPRK a to i přes neobvykle krátkou legisvakanční lhůtu.

3.2.2.1 MREL

Jedním z dalších povinných atributů⁸⁹ Plánu řešení krize je stanovení minimálního požadavku na kapitál a způsobilé závazky těchto institucí (*Minimum requirement for own funds and eligible liabilities*; dále jen „**MREL**“). Takovým minimálním požadavkem se pro účely ZOPRK rozumí poměr součtu kapitálu a odepisovatelných závazků povinné osoby k jejím pasivům⁹⁰. Při určování minimálního požadavku se opět projevuje dichotomie této úpravy spočívající v adresovaném subjektu – povinná

⁸³ Tvorba plánů pro řešení krize. *Česká národní banka* [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/reseni_krizi_FT/reseni_krizi_FT_tvorba_planu.html

⁸⁴ Např. Fio Banka, která dle výpisu z obchodního rejstříku vede jediného akcionáře, společnost Fio holding, a. s., kde již akcionáře nelze dohledat. Obě společnosti však mají sídla v České republice, totéž platí pro adresy statutárních orgánů.

⁸⁵ Ust. § 17 odst. 3 ZOPRK

⁸⁶ § 17 odst. 5 ZOPRK

⁸⁷ Ust. § 176 odst. 1 ZOPRK

⁸⁸ http://www.cnb.cz/cs/reseni_krizi_FT/reseni_krizi_FT_info_nastroje.html

⁸⁹ Ust. § 17 odst. 5 písm. o) ZOPRK

⁹⁰ Ust. § 129 ZOPRK

osoba, která není členem evropské finanční skupiny a povinná osoba (evropská finanční skupina), již je ČNB příslušným orgánem k řešení krize (Pro zachování porozumění jsem vynechal povinnou osobu, která není institucí dle ZOPRK).

Tento ukazatel je jedním z nejdůležitějších přínosů BRRD, respektive ZOPRK, neboť se jedná o reálný nástroj ochrany střadatelů a jejich vkladů. Jedná se o institut, který je svou podstatou nejvíce podobný TLAC. TLAC (*Total Loss-absorbing Capacity*; dále jen „TLAC“) je nástroj, který podobně jako MREL nutí banky k vytváření určitých kapitálových rezerv. „Definuje minimální požadavky pro nástroje a odpovědnost, které by měly být G-SIBs⁹¹ schopny dostát v případě řešení krize.“⁹² Přesto je však mezi MREL a TLAC mnoho rozdílů. TLAC je aplikovatelný na základě standardů FSB na G-SIBs, zatímco MREL vychází z BRRD a je aplikovatelný na instituce (seznam institucí v České republice viz 4.7). TLAC vychází z výpočtu na základě rizikově vážených aktiv, zatímco MREL vychází ze vztahu celkové odpovědnosti a vlastních fondů⁹³. Toto rozlišení zde uvádím zejména proto, že v praxi často dochází k záměně těchto dvou institutů. Oba nástroje fungují běžně vedle sebe, ale nejsou totéž. Důležité je, že svou podstatou mají velký význam pro případ řešení krize. Z tohoto důvodu je zde analyzuji podrobněji. Především právě MREL, který spadá na základě ZOPRK do díkce ČNB. Proto je důležité zde explicitně uvést, o jaký nástroj se jedná, k čemu slouží a co jeho výší ČNB ovlivňuje. Z tohoto důvodu bude MREL analyzován podrobněji níže.

Hlediska pro určení MREL jsou opět deklaratorně uvedena v ZOPRK⁹⁴. ČNB tak při stanovení MREL přihlédne k následujícím požadavkům:

„a) k potřebě zajistit, aby řešení krize povinné osoby mohlo být provedeno způsobem, kterým lze dosáhnout cílů řešení krize,

b) k potřebě zajistit, aby povinná osoba měla dostatek odepisovatelných závazků k tomu, aby při odpisu nebo konverzi odepisovatelných závazků mohla být uhrazena ztráta a obnoven poměr kmenového kapitálu tier 1 v rozsahu nezbytném k tomu, aby povinná osoba splňovala podmínky pro udělení povolení k činnosti, aby pokračovala v činnostech, k jejichž výkonu je oprávněna na základě tohoto povolení, a aby byla udržena dostatečná důvěra účastníků finančního trhu v povinnou osobu,

c) k potřebě zajistit, aby povinná osoba měla i v případě, že plán řešení krize určuje, že odepisovatelný závazek nebo skupina odepisovatelných závazků mohou být vyloučeny z odpisu nebo

⁹¹G-SIBs (Global Systemically Important Banks; Globálně systémově významné banky)

⁹² FSB issues final Total Loss-Absorbing Capacity standard for global Not to be released before Wednesday 4 November 2015 systemically important banks at 09:00 Central European Time. *Financial stability board: Press release* [online]. 2015 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.fsb.org/wp-content/uploads/20151106-TLAC-Press-Release.pdf>

⁹³ GRACIE, Andrew. *TLAC and MREL: From design to implementation* [online]. In: . 2015, s. 6 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.bankofengland.co.uk/publications/Documents/speeches/2015/speech834.pdf>

⁹⁴Ust. § 133 odst. 1 ZOPRK

konverze nebo přejít na jiného, dostatek dalších odepisovatelných závazků k tomu, aby při odpisu nebo konverzi odepisovatelných závazků mohla být v souladu s § 123 uhrazena ztráta a obnoven poměr kmenového kapitálu tier 1 v rozsahu nezbytném k tomu, aby povinná osoba splňovala podmínky pro udělení povolení k činnosti a aby pokračovala v činnostech, k jejichž výkonu je oprávněna na základě tohoto povolení,

d) k velikosti, obchodnímu modelu, modelu financování a rizikovému profilu povinné osoby,

e) k rozsahu, v němž se Fond pojištění vkladů může podílet na financování řešení krize, a

f) k rozsahu, v němž by selhání povinné osoby mohlo mít nepříznivý dopad na finanční stabilitu vzhledem k propojení povinné osoby s jinými povinnými osobami nebo se zbytkem finančního systému.

„95

V tomto ohledu je nejpodstatnější, že každá právnická osoba by právě díky MREL měla být schopna absorbovat ztráty sama o sobě. Jinými slovy jde o to, aby koncové právnické osoby nebyly pouze „prázdnými schránkami“, ale aby v případě hrozící krize měly vždy prostředky odpovídající minimálním požadavkům tak, aby se předešlo riziku šíření krize nebo riziku runu na banku⁹⁶.

Výše uvedený výčet požadavků na MREL není taxativní, protože je nezbytné podat podrobnější výklad o tom, která hlediska s ohledem na stanovení výše MREL mají největší váhu. Proto EBA zveřejnila návrh regulatorních technických standardů (dále jen „RTS“) na kritéria pro určení MREL. Ty mají specifikovat základní (výše uvedená) kritéria za účelem vhodného stupně sblížení v jejich aplikaci a interpretaci napříč členskými státy Evropské unie⁹⁷.

K výše uvedeným bodům a) a b) lze uvést, že jejich hlavní funkcí je zajistit, aby byl vždy dostatek vlastních fondů pro absorbování ztrát a k příspěví k rekapitalizaci. Tímto postupem nebude nezbytné dotovat dotčený subjekt z veřejných peněz (bail-out). Cílem je obnovení kapitálu Tier 1 v instituci a tím dosažení „udržitelného“ stavu finanční kondice pro případ finanční krize. Pro tento účel jsou tedy významné dvě složky absorpce ztrát a rekapitalizace. RTS stanovují podrobněji jak orgány příslušné k řešení krize, tedy ČNB v případě České republiky, by měly obě tyto složky hodnotit. Nejprve by se ČNB měla ujistit (při vzájemné spolupráci s organizačními útvary příslušnými k regulaci kapitálových požadavků), že ztráty dotčeného subjektu, které se rovnají požadavkům na základní kapitál, mohou být absorbovány. Dále může ČNB zhodnotit nutnost zvýšení absorpce ztrát každé jednotlivé instituce v případě, že v takovém testu daná instituce neobstojí. V případě rekapitalizace

⁹⁵Ust. § 133 odst. 1 ZOPRK

⁹⁶Recitál č. 80 BRRD

⁹⁷ EBA FINAL Draft Regulatory Technical Standards: on criteria for determining the minimum requirement for own funds and eligible liabilities under Directive 2014/59/EU. *European Banking Authority: EBA/RTS/2015/05* [online]. 2015 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1132900/EBA-RTS-2015-05+RTS+on+MREL+Criteria.pdf>

dotčené instituce je primárním cílem, aby se tato instituce vrátila při ozdravném postupu k naplnění požadavků Tier 1 kapitálu co nejdříve. Jedním z velmi významných efektů rekapitalizace je obnovení důvěry trhu v banku⁹⁸.

V těchto případech RTS vždy zdůrazňuje komunikaci orgánu příslušného k řešení krize s orgánem, jenž má v dikci kapitálovou přiměřenost. V případě České republiky jde v obou případech o ČNB, což jen potvrzuje, že výběr ČNB jako orgánu příslušného k řešení krize byl dobře zvolen. Velmi to usnadní komunikaci a spolupráci v rámci ČNB, což v důsledku povede k lepší akceschopnosti celé ČNB.

K výše uvedenému bodu c) RTS uvádí, že lze-li jedním ze tří možných způsobů (Způsoby vycházejí z článku 44 BRRD) odpisu nebo konverze závazku nebo skupiny odepisovatelných závazků dané závazky odepsat, pak musí ČNB zajistit, aby zde byl dále dostatek těchto odepisovatelných závazků za účelem obnovení poměru kmenového kapitálu Tier 1. RTS dále uvádí, že je na ČNB, zdali využije postupu prostřednictvím smluvních nástrojů umožňujících rekapitalizaci z vnitřních zdrojů⁹⁹, nebo zdali použije alternativní prostředky.

U písmene d) by dle RTS měla ČNB postupovat na základě procesu dohledu a hodnocení (*Supervisory review and evaluation proces*; dále jen „SREP“). Tento proces vychází z právní úpravy CRR a CRD IV, kdy hlavním předmětem tohoto procesu je posouzení vnitřních strategií, procesů a mechanismů uvnitř instituce za účelem krytí rizika, které tyto instituce představují nebo mohou představovat s ohledem na finanční systém¹⁰⁰.

RTS u výše uvedeného písmene e) dodávají, že ČNB by měla stanovit a vyžadovat takový MREL, jehož limity budou respektovány i v případě aplikace článku 109 BRRD, tedy že závazky systémů pojištění vkladů nesmějí být vyšší než částka rovnající se 50 % cílové úrovně dle článku 10 směrnice 2014/49/EU. Dále je pak stanoveno, že s ohledem na národní odlišnosti může ČNB stanovit tento procentní podíl vyšší než 50 %¹⁰¹.

⁹⁸Tamtéž (EBA FINAL Draft Regulatory Technical Standards: on criteria for determining the minimum requirement for own funds and eligible liabilities under Directive 2014/59/EU. *European Banking Authority: EBA/RTS/2015/05* [online]. 2015 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1132900/EBA-RTS-2015-05+RTS+on+MREL+Criteria.pdf>

⁹⁹Čl. 45 odst. 13 BRRD

¹⁰⁰<https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/supervisory-review-and-evaluation-srep-and-pillar-2>

¹⁰¹Čl. 109 odst. 5 BRRD

Poslední bod, který by měla ČNB vzít v potaz při stanovení MREL a který je uveden pod písmenem f) výše, je dále specifikován RTS ve smyslu důsledného rozlišení ze strany ČNB mezi globálně systémově významnými institucemi a ostatními systémově významnými institucemi z hlediska dopadu případného selhání na finanční trh. Dle tohoto rozlišení by pak ČNB měla důsledně ohodnotit přecházejících pět kritérií a potvrdit tím rozlišení mezi významnými a nevýznamnými institucemi s ohledem na případné selhání této instituce a sociální dopady.

Výše jsem uvedl kritéria, která ZOPRK stanovuje jako vodítka pro ČNB, jak postupovat v případě určení MREL příslušným institucím. Tato kritéria jsou dále specifikována, včetně příkladů, v RTS. Podobně dobře je to vidět i v příloze č. 4.9.¹⁰² Metodika určování MREL je zde rozebrána nejen proto, že je součástí plánu pro řešení krize, ale především proto, že se jedná o jeden z nejdůležitějších institutů, které BRRD přináší a kterým může ČNB velmi zásadně regulovat finanční trh.

Podobně jako Ozdravný plán, tak i plán pro řešení krize se po vypracování aktualizuje jednou za rok. ČNB též může sáhnout za určitých podmínek ke zjednodušenému plánu pro řešení krize či k častější aktualizaci daného plánu. Ozdravný plán i plán řešení krize jsou dokumenty preventivní povahy, které však nabývají svého významu při řešení krize samotné.

3.3 Druhý pilíř - opatření včasného zásahu

Výše jsem popsal první pilíř právní úpravy BRRD, která spočívá v plánování pro případ finanční tísně dotčených subjektů. Předtím, než se na danou instituci uplatní opatření pro řešení krize podle následujícího pilíře, a zároveň je objektivní, že dotčená instituce nedodrží povinnosti jí uložené ZOPRK a dostává se tak do zhoršené finanční situace, ji lze uložit opatření včasného zásahu. Opatření včasného zásahu tedy znamená, že finanční instituce zatím neselehává, nicméně i tak není v příliš vhodné finanční kondici. Tato kapitola upravuje souhrn oprávnění, povinností a nástrojů, které ČNB obdržela na základě ZOPRK a která může v dané situaci uplatnit.

Opatření včasného zásahu se uplatní v případě, že ČNB zjistí nedostatky Instituce nebo pokud má důvodné podezření, že tento nedostatek může nastat¹⁰³. Při hodnocení stavu Instituce ČNB používá sadu indikátorů odrážejících mimo jiné likviditu, úvěrové expozice nebo páku (pákový poměr). Tato

¹⁰² Vybrané otázky zákona o ozdravných postupech, Radek Urban, Petr Vybíral, 10. března 2016.

¹⁰³ Ust. § 37 odst. 1 ZOPRK

sada indikátorů je analyzována níže, když primárním zdrojem informací o kondici instituce je tzv. proces ověření a ohodnocení. ČNB jako opatření včasného zásahu může využít:

1. Uložení povinnosti provést opatření uvedené v ozdravném plánu Instituce;
2. Uložení povinnosti provést analýzu situace v Instituci včetně identifikace opatření k překonání zjištěných problémů a vypracování plánu na jejich odstranění;
3. Uložení povinnosti svolat na vlastní náklady valnou hromadu společnosti k projednání návrhů ČNB. V případě nerespektování této povinnosti může ČNB svolat valnou hromadu sama;
4. Uložení povinnosti vyměnit člena vedoucího orgánu instituce;
5. Uložení povinnosti vypracovat realistický plán jednání o restrukturalizaci dluhu s jedním nebo více věřiteli;
6. Uložení povinnosti provést změny ve strategii podnikání;
7. Uložení povinnosti změnit právní formu.¹⁰⁴

Seznam pravomocí, které ČNB v souladu se ZOPRK obdržela, je poměrně vyčerpávající a poskytuje úplně nové pravomoci, jejichž nositelem nikdy ČNB nebyla. Nabízí se samozřejmě otázka zneužití těchto pravomocí případně jejich kolize s jinými právy a povinnostmi ostatních subjektů, či dokonce s právními principy jako je legitimní očekávání nebo dobrá víra.

Opatření včasného zásahu a jejich použití jsou dále rozpracována v osnově EBA. Podobně jako u hledisek ke stanovení MREL je i zde hlavním cílem jednotné používání opatření včasného zásahu napříč Evropskou unií. V osnově EBA jsou stanovy tři zásady, při kterých by měla ČNB provést opatření včasného zásahu. Jsou jimi:

- a) Celkový výsledek SREP
- b) Materiální změny či anomálie identifikované při monitoringu klíčových finančních a nefinančních indikátorů dle SREP
- c) Jiné významné skutečnosti, které indikují, že je možno použít opatření včasného zásahu.¹⁰⁵

¹⁰⁴ European bank recovery and resolution directive. *Freshfields Bruckhaus Deringer* [online]. England, 2014 [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: http://www.freshfields.com/uploadedFiles/SiteWide/Knowledge/European_Recovery.pdf

¹⁰⁵ Final report: Guidelines on triggers for use of early intervention measures pursuant to Article 27(4) of Directive 2014/59/EU. *European Banking Authority: EBA/GL/2015/03* [online]. 2015 [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1067473/EBA-GL-2015-03+Guidelines+on+Early+Intervention+Triggers.pdf>

Hlavním indikátorem finanční situace předmětné instituce je celkový výsledek SREP. Celý proces SREP je definován čl. 97 CRD IV a blíže rozebrán v osnově EBA. V osnově k opatřením včasného zásahu je však stanoveno, že pokud je výsledek SREP čtyři a nižší, ČNB by neměla dále váhat s uvalením opatření včasného zásahu. Osnova EBA dále specifikuje výjimky, například když celkový výsledek je tři, nicméně z byznys modelu a strategie obdržela předmětná instituce číslo 4. Je tedy patrné, že některé složky SREP jsou více hodnoceny nežli ostatní.

Ke zneužití pravomocí či přílišné diskreci státního orgánu by dojít nemělo, neboť jsou stanoveny podmínky, za kterých ČNB k těmto pravomocím může přistoupit. Na základě statistik a ohodnocení objektivních ekonomických údajů musí ČNB dojít alespoň k důvodnému podezření. Proti rozhodnutí o uložení povinnosti v souladu s výše uvedenými pravomoci jde pak vždy v souladu se ZOPRK¹⁰⁶ zahájit správní řízení. Tedy podat první opravný prostředek – rozklad.

¹⁰⁶Ust. § 224 odst. 1 ZOPRK

3.3.1 Dočasná správa

Výše uvedená opatření včasného zásahu sice vycházejí z taxativního výčtu v ZOPRK, nicméně ZOPRK mimo jiné transformuje ze ZoB další institut, který lze použít v případě, že opatření včasného zásahu nedostojí kýženým očekáváním a nepřinesou hledaný výsledek. V ZoB existoval institut nucené správy bank, který právě s účinností Změnového zákona, tedy od 1. ledna 2016, byl transformován do institutu správy dle ZOPRK. Tato správa se pak dělí na dva instituty dle kritéria okamžiku jejich užití. Dočasná správa a správa pro Řešení krize. Zatímco dočasná správa je svou povahou zařaditelná mezi opatření včasného zásahu, neboť z hlediska použití je jim časově nejbližší, správa pro řešení krize je naprosto krajní institut, který by měl sloužit spíše jako „záchranná brzda“ nebo institut poslední instance.

ČNB může zavést dočasnou správu, jednu z jejích nejsilnějších pravomocí z oblasti finančních trhů, v případě, že vzhledem k okolnostem lze usoudit, že jedno nebo více z výše uvedených opatření nevedlo k nápravě situace¹⁰⁷. ZOPRK neklade další limity na počet správců, protože ČNB může jmenovat jednoho, ale i více. Bez ohledu na počet správců však každý z nich musí splňovat podmínky kredibility, schopnosti či dostatečné kvalifikace. Na rozdíl od ostatních institutů, ustanovení o dočasné správě stanoví i určitá procesní pravidla. Procesně je stanoven nejen rozsah oprávnění dočasného správce, ale například i procesní pravidla pro obranu před takovým oprávněním. Zákon tak například stanoví, kdo je aktivně legitimován k podání opravných prostředků. Dočasná správa, pokud nedojde k uplynutí doby na níž je určena, vzdání se funkce správce či k jiné možnosti „předčasného“ skončení této správy, trvá 12 měsíců. I tak ji může ČNB prodloužit.

Při právním jednání za Instituci, pokud je k právnímu jednání dočasný správce oprávněn, se uplatní pravidla soukromého práva o jednání za obchodní korporaci. Dočasná správa se zapisuje do obchodního rejstříku včetně založení rozhodnutí o udělení dočasně správy do sbírky listin. Nepochybně pak v této situaci může dojít ke sporům ohledně zástupčího oprávnění, podobně jako například při odvolání statutárního orgánu. Též nepochybná je i zásada materiální publicity a dobré víry. Tedy „*proti osobě, která právně jedná důvěřujíc údají zapsanému do veřejného rejstříku, nemá ten, jehož se zápis týká, právo namítnout, že zápis neodpovídá skutečnosti.*“¹⁰⁸

¹⁰⁷Ust. § 40 odst. 1 ZOPRK

¹⁰⁸Ust. § 8 odst. 1 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

3.4 Třetí pilíř – opatření k řešení krize

„Tyto nástroje a povinnosti doplňují národní insolvenční právo tím, že orgánům příslušným k řešení krize umožňují rychlou a rozhodnou akci za účelem zachování základních služeb instituce a zabránění rozšíření krize.“¹⁰⁹ Jinými slovy veškeré pravomoci, které jsou ČNB přiděleny ZOPRK k řešení krize, směřují k vyřešení krize co možná nejrychleji. V této kapitole rozeberu jednotlivé instituty řešení krize, cíle a zásady jejich použití.

3.4.1 Řešení krize – účel, zásady, podmínky

Výše jsem obecně popsal, že regulace ZOPRK směřuje k vyřešení problému „Too big to fail“, respektive k umožnění, aby Instituce mohly vstoupit do insolvenčního řízení bez většího společenského zatížení. Celá škála nástrojů, které ČNB ZOPRK svěřuje, je tedy mířena tímto směrem. ZOPRK konkrétně uvádí, že účelem řešení krize je zajistit pokračování zásadních činností Instituce, zabránit a předcházet narušení finanční stability, minimalizovat objem veřejné podpory a chránit prostředky osob, na které se vztahuje pojištění pohledávek¹¹⁰.

ZOPRK ukládá ČNB, aby v souvislosti s řešením krize postupovala v souladu se zásadami řešení krize. Především ZOPRK zdůrazňuje zásadu proporcionality použití jednotlivých opatření, jejich individualizaci vzhledem k povaze či obchodnímu modelu problémové Instituce, veřejný zájem a ochranu jednotlivých věřitelů¹¹¹.

V souladu s výše uvedenými zásadami pak může ČNB uložit opatření k řešení krize pouze za splnění tří kumulativních podmínek:

- a) Zjistí, že povinná osoba selhává;
- b) S přihlédnutím ke všem okolnostem nelze důvodně předpokládat, že by jiné opatření než opatření k řešení krize odvrátilo její selhání; a
- c) Řešení krize je ve veřejném zájmu.¹¹²

Dále ZOPRK stanovuje jakousi nezávislost použití těchto opatření, když uvádí, že aplikace opatření k řešení krize není závislá na předchozím použití opatření včasného zásahu.

¹⁰⁹ HAENTJENS, Matthias a B WESSELS. *Research handbook on crisis management in the banking sector*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2015. ISBN 9781783474226.

¹¹⁰Ust. § 75 odst. 1 ZOPRK

¹¹¹Ust. § 76 ZOPRK

¹¹²Ust. § 78 odst. 1 ZOPRK

3.4.2 Odpis a konverze kapitálových nástrojů

Odpis a konverze kapitálových nástrojů je jedním z projevů leitmotivu této regulace, proto by akcionáři instituce měli být první, kteří se podílí na ztrátách dané instituce.¹¹³ Z hlediska časové aplikace tohoto opatření nelze jednoznačně říci, že se jedná o opatření k řešení krize, neboť odpis a konverze kapitálových nástrojů se uplatní před opatřením k řešení krize nebo nejpozději s tímto opatřením¹¹⁴.

Odpis a konverze probíhá tak, že na základě oprávnění, které ZOPRK ČNB svěřuje, například uložení povinnosti organizátorovi regulovaného trhu nebo obchodníkovi s cennými papíry vyřadit investiční nástroj z obchodování, ČNB sníží položky kmenového kapitálu Tier 1 za účelem úhrady ztráty povinné osoby. Dále platí, že nepostačuje-li měnový kapitál Tier 1, může ČNB konvertovat i nástroje vedlejšího kapitálu Tier 1, případně kapitálu Tier 2. Při odepisování pak ČNB postupuje podle pořadí, v němž by byla práva odpovídající těmto položkám nebo nástrojům uspokojena při rozdělení likvidačního zůstatku¹¹⁵.

Ačkoli v odpisem nebo konverzí odepisovatelných kapitálových nástrojů může dojít k trvalému snížení hodnoty odepsaného nebo konvertovaného nástroje, případně při snížení této hodnoty na nulu dochází k jeho zániku, ZOPRK, na rozdíl od čl. 60 odst. 2 BRRD, nestanoví, že vlastník odepisovaného nebo konvertovaného nástroje nemá nárok na náhradu škody v občanskoprávním řízení. Právě odpis a konverze kapitálových nástrojů je jedním z případů zásadní ingerence státní moci do vlastnického práva majitelů cenných papírů nebo jiných odepisovatelných kapitálových nástrojů.

3.4.3 Správa pro řešení krize

Změnový zákon s účinností od 1. ledna 2016 derogoval institut nucené správy, respektive jej transformoval do širěji pojatého, avšak na stejném principu založeného, institutu. Institut dočasné správy jako nástroje, který je možno analyzovat v kapitole o opatřeních včasného zásahu, nicméně i tak ho spíše považuji za *sui generis* nástroj, jež ČNB může použít. Předchozí institut nucené správy byl ČNB naposledy použit v souvislosti s IPB v roce 2000¹¹⁶, což je poslední a zároveň největší banka, která na území České republiky zkrachovala. Původní IPB nakonec převzala ČSOB, dnes skupina KBC.

¹¹³ HAENTJENS, Matthias a B WESSELS. *Research handbook on crisis management in the banking sector*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2015. ISBN 9781783474226.

¹¹⁴Ust. § 59 odst. 1 ZOPRK

¹¹⁵Ust. § 68 odst. 1 ZOPRK

¹¹⁶ Nucená správa v IPB zavedena: Tisková zpráva. *Česká národní banka* [online]. 2000 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2000/59.html

Kompetence o zavedení dočasné správy či správy pro řešení krize a jmenování příslušného správce přitom v souladu s Organizačním řádem ČNB spadá sekci Licenčních a sankčních řízení¹¹⁷.

Institut správy pro řešení krize se, na rozdíl od dočasné správy, dále dělí na přímou a zvláštní. Rozdělení spočívá v tom, že u přímé správy ČNB přímo vykonává oprávnění vedoucích a nejvyšších orgánů, zatímco u zvláštní správy je jmenován prostředník – zvláštní správce. Blíže k tomuto rozdílu bude uvedeno v podkapitolách.

Správa pro řešení krize se vždy zapisuje do obchodního rejstříku a rozhodnutí o jejím uvalení se taktéž zakládá do sbírky listin. V této věci jsou instituty dočasné správy a správy pro řešení krize shodné včetně pravidel o porušení jednatelského oprávnění dle soukromoprávních předpisů.

Opravným prostředkem, který lze proti rozhodnutí o zavedení správy podat, je rozklad dle Správního řádu. Důvodová zpráva k ZOPRK pak dále připouští postupy dle správního práva, tedy nové rozhodnutí dle ust. § 101 a 102 Správního řádů, dokonce jako prostředek ultima ratio uvádí i ústavní stížnost¹¹⁸.

3.4.3.1 Přímá správa

Při výkonu přímé správy je ČNB v postavení vedoucích orgánů a nejvyššího orgánu. Zákon dále stanoví domněnku, dle které se jedná o přímou správu vždy, není-li ustanoven zvláštní správce.

Při výkonu přímé správy není ČNB vázána povinnostmi orgánů vyplývajícími ze společenské smlouvy, stanov, zakládací listiny či jiného dokumentu podobného charakteru¹¹⁹. Náklady na přímou správu jsou placeny z majetku povinné osoby a až v případě, že dané prostředky nejsou dostačující, platí tyto náklady stát.

¹¹⁷ Ustanovení Organizačního řádu ČNB naplňující zákonné požadavky dané § 5 a § 6 zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu (ZOPRK) a § 44aa zákona o České národní bance. *Česká národní banka* [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/o_cnb/download/zverejnene_info_zakon_ozdrav_postup_krize_ft.pdf

¹¹⁸ Ust. § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o ÚS

¹¹⁹ Ust. § 92 odst. 1 ZOPRK

3.4.3.2 Zvláštní správa

V souvislosti se zvláštní správou povinné osoby platí vše, co bylo již řečeno o správě pro řešení krize. Primárně pro zvláštního správce neplatí pravidla vyplývající ze zakladatelského právního jednání. Zvláštní správce jedná na základě rozhodnutí ČNB, která uvedené pravomoci, jakož i délku pověření, může v průběhu zvláštní správy měnit.

Nejpodstatnější je tak skutečnost, že na rozdíl od dočasného správce, na kterého jsou uvaleny nároky přímo v zákoně, tak při určení zvláštního správce odkazuje ZOPRK na zákon č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon (dále jen „**InsZ**“). ZOPRK blíže uvádí, že osoba zvláštního správce může být osobou zapsanou ve zvláštní části seznamu insolvenčních správců. Při jmenování zvláštního správce se postupuje dle insolvenčního zákona¹²⁰.

3.4.4 Překlenovací instituce

Možná nejzásadnější institut BRRD a bankovní regulace obecně je překlenovací instituce (*Bridge bank*). Její význam je, polopaticky řečeno, na omezenou dobu (zpravidla dva až tři roky) překlenout krizovou situaci ve smyslu zajištění poskytování hospodářsky významných funkcí, které původně vykonávala selhávající osoba¹²¹. Po uplynutí přechodného období pak dojde k prodeji zpět do soukromého vlastnictví. Tento institut byl již dříve inkorporován do českého právního řádu, jednalo se o ust. § 16 odst. 5 ZoB, jenže toto ustanovení bylo příliš vágní, za což si Česká republika vysloužila kritiku, když Mezinárodní měnový fond deklaroval, že: „*Proces udělení licence je významně zjednodušen.*“¹²² S účinností ZOPRK lze uzavřít, že institut „*Bridge bank*“ je etablován do českého právního řádu.

Nástroj bankovní regulace je zejména významný v případě, kdy soukromí investoři již nejeví zájem o další investice, a tím se institut přechodu činnosti na soukromého nabyvatele stává obsolentní. Nezájem o další investování může mimo jiné indikovat systematickou krizi na finančním trhu. Za takových okolností je institut „*Bridge bank*“ výjimečný, neboť v opačném případě by finanční sektor byl v kruhu. Jednou z možností tohoto institutu je prodat fungující část povinné osoby po překlenovacím

¹²⁰Ust. § 94 odst. 2 ZOPRK

¹²¹Důvodová zpráva k § 102 ZOPRK

¹²² Czech Republic: Technical Note on Crisis Management and Bank Resolution Framework: IMF Country Report No. 12/173. *International Monetary Fund* [online]. Washington, D. C. , 2012 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2012/cr12173.pdf>

období zpět do rukou soukromých investorů¹²³. Hlavní výhodou zřízení překlenovací instituce je akceschopnost ČNB v případě krize, kdy lze zachránit část instituce, která má zásadní problémy, ale ty nejsou fatálního charakteru. Jinými slovy, pro takovou část je podstatné, že její zachování je ekonomicky výhodnější oproti insolvenčnímu řízení celé instituce. Naopak největší nevýhodou je administrativní náročnost celého institutu. Když nedojde po uplynutí přechodné doby k úspěšnému prodeji předmětné části instituce, mohou být náklady na záchranu této části vyšší než původní náklady insolvenčního řízení¹²⁴.

Překlenovací instituce v ZOPRK je upravena v ust. § 102 – 112. Tento institut předpokládá účast státu na fungování překlenovací instituce. To se dle zákona projeví především v pověření MFČR k vykonávání funkce nejvyššího orgánu za Českou republiku. ČNB zde vystupuje v pozici silného regulátora, kterému náleží právo schvalovat na návrh MFČR nové členy vedoucího orgánu povinné osoby, jakož i právo schvalovat strategii a rizikový profil překlenovací instituce. Převádění nástrojů účasti, majetku nebo dluhů na překlenovací instituci pak probíhá obdobně jako převod téhož na soukromého nabyvatele dle ust. § 96 ZOPRK.

Režim překlenovací instituce je ukončen rozhodnutím ČNB na základě splnění jednoho z taxativně uvedených důvodů¹²⁵ (například zápis fúze překlenovací instituce do obchodního rejstříku). Nestane-li se tak, překlenovací instituce projde insolvenčním řízením dle pravidel InsZ.

Shrnu-li, tak ČNB rozhoduje o zřízení překlenovací instituce, o jejím skončení, schvaluje výměnu členů vedoucího orgánu, schvaluje strategii a rizikový profil obchodní strategie této instituce. Jedná se o jeden z nejsilnějších nástrojů bankovní regulace, o soubor silných pravomocí, které jsou ČNB uděleny. Vzhledem ke specifikům českého bankovního trhu si za současné ekonomické situace lze jen těžko představit použití takového institutu. Vzhledem k malému významu (z hlediska globálního bankovního trhu) českých dcer velkých bankovních domů a k jejich velmi dobré finanční kondici lze předpokládat, že nastala-li by tato kritická situace u jedné z některých bank, pravděpodobně by došlo k převzetí této banky zahraničním investorem. Z osobního pohledu pak hodnotím velmi kladně větší rozpracování tohoto institutu než jak tomu bylo v pátém odstavci ust. § 16 ZoB. Ačkoli v nejsem zastáncem přílišných zásahů vlády do ekonomiky státu, sektor bankovníctví je natolik specifický svou

¹²³ Recovery and Resolution Directive proposed for financial institutions. *International Law Office* [online]. 2013 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <http://www.internationallawoffice.com/Newsletters/Banking/European-Union/Brown-Rudnick-LLP/Recovery-and-Resolution-Directive-proposed-for-financial-institutions>

¹²⁴ MCGUIRE, Claire L. *Simple Tools to Assist in the Resolution of Troubled Banks* [online]. The World Bank, s. 20 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: http://siteresources.worldbank.org/EXTFINANCIALSECTOR/Resources/Bank_Resolution_Toolkit.pdf

¹²⁵ Ust. § 109 ZOPRK

složitostí a velkým potencionálním dopadem na společnost, že tomu nemůže být jinak. Institut překlenovací instituce musí být hodnocen kladně.

3.5 Čtvrtý pilíř - Garanční systém finančního trhu

Za účelem krytí nákladů vynaložených na řešení krize ZOPRK transformuje pojetí Fondu pojištění vkladů (dále jen „FPV“). Předchozí úprava FP V byla obsažena v ZoB¹²⁶. FP V je právnickou osobou zapsanou do obchodního rejstříku, jejímž hlavním úkolem je nahradit pohledávky z vkladů oprávněných osob. FP V je řízen pětičlennou správní radou, kterou jmenuje ministr financí¹²⁷. FP V při své činnosti spolupracuje s ČNB, která kromě této spolupráce především vykonává funkci ústředního správního orgánu. Hlavní pravomocí ČNB je ukládání sankcí za nedodržení příslušných povinností. Například povinnosti insolvenčního správce nebo likvidátora zabezpečit identifikaci vkladatele pomocí příslušných iniciálů. Podobně ČNB postupuje, když jí FP V oznámí nedodržení povinnosti zaplacení příspěvku do FPV. Obecně vzato lze říci, že ČNB v této věci měla funkci kontrolní a dozorovou. Reálně tedy nikdy nebyla v pozici hybatele právních jednání.

FPV se s účinností ZOPRK transformuje do tzv. Garančního systému finančního trhu (dále jen „GSFT“). Ten spravuje jmění tvořené FP V a nově vytvořeným Fondem pro řešení krize (dále jen „FRK“). Tyto dva fondy zastřešené GSFT jsou navzájem funkčně nezávislé i účetně oddělené. Nejvyšším orgánem GSFT je pětičlenná správní rada, kde dva členové jsou na návrh ČNB jmenováni na pětileté období z řad jejich zaměstnanců. Zákon dále stanovuje podmínky zajišťující nezávislost jmenovaných lidí do správní rady. Například tato osoba nesmí být členem vedoucího orgánu povinné osoby. ČNB tak oproti FP V nově získává silnější pozici již tím, že reálně může ovlivňovat personální složení správní rady.

Kromě personálních pravomocí má ČNB zejména povinnost kooperační a informační. Při odpisu a konverzi kapitálových nástrojů a při jakémkoli v opatření pro řešení krize je ČNB povinna informovat bez zbytečného odkladu GSFT. Dále ČNB do 30 dnů od skončení příslušného období předkládá GSFT údaje nezbytné pro včasný výpočet a kontrolu příspěvků¹²⁸.

Důvodem zřízení obou fondů je krytí nákladů oprávněným osobám v krizové finanční situaci. Jedním z rozdílů mezi těmito fondy je způsob jejich naplnění finančními prostředky. Zatímco naplnění FP V probíhá od bank k fondu, tedy tak, že se vypočítá částka připadající na jednotlivou instituci, která

¹²⁶Ust. § 41a a. n. ZoB

¹²⁷Ust. § 41b odst. 2 ZoB

¹²⁸Ust. § 208 odst. 2 ZOPRK

po spojení s ostatními částkami vytvoří ve FP V předem nespočítaný objem peněz. FŘK, na rozdíl od FPV, se plní od shora dolů. Vypočítá se tedy částka (tzv. roční výběr), kterou je nezbytné pro příslušné období vybrat, a ta se dále rozpočítá na jednotlivé instituce. Pro rok 2016 je roční výběr stanoven na 2, 9 mld. Kč, přičemž 23 bank v České republice platí dle výpočtu¹²⁹, který je rozveden dále a zbytek povinných subjektů platí tuto částku tzv. paušálem. Jedná se především o družstevní záložny nebo menší obchodníky s cennými papíry.

Při stanovení výše příspěvků má ČNB relativně omezenou diskreci. Příspěvek se počítá na základě složitých analytických výpočtů, ale hlavně záleží na bance a rizikovém koeficientu. Zatímco ostatní faktory výpočtu ČNB nemůže ovlivnit, při stanovení rizikového koeficientu má ČNB 20% diskreci při jeho stanovení. Mezi ostatní prvky výpočtu patří riziková expozice, diversifikace financování a význam finanční stability¹³⁰. Jedná se o prostor, který BRRD svěřuje národním autoritám k reflexi národních specifik. Současně s příspěvkem do FŘK se snižují příspěvky do FPV. Finanční břemeno dopadající na instituce se v konečném důsledku příliš nezvyšuje, pouze se mění jeho struktura. Velmi dobře je to vidět na grafu uvedeném v příloze č. 4.8¹³¹.

3.6 Pátý pilíř – Vytvoření mechanismu pro koordinaci a spolupráci oprávněných autorit napříč jednotlivými státy EU a kooperace s jinými než členskými státy.

Pátý pilíř a též velmi podstatný přínos této regulace je vytvoření rámce pro komunikaci napříč členskými státy Evropské unie. ZOPRK stanovuje napříč zákonem povinnost konzultace připravovaných kroků s jinými orgány příslušnými k řešení krize v jiných členských státech. Při plnění této povinnosti je ČNB zohledňuje zásady efektivnosti, koordinace a včasného výkonu pravomocí svěřených jí tímto zákonem¹³². Za účelem těsnější spolupráce v rámci Evropské unie zřizuje ZOPRK kolegium pro řešení krize (dále jen „**Kolegium**“). Toto kolegium je tvořeno zástupci orgánu příslušného k řešení krize, orgánu příslušného k řešení krize ovládaných osob, EBA, ministerstva financí příslušného státu atd¹³³. V rámci Kolegia jeho členové úzce spolupracují při výměně informací nutných k vypracování skupinového plánu pro řešení krize, jeho vypracování, koordinaci postupů pro řešení krize. V souvislosti s Kolegiem, pokud je ČNB orgánem příslušným k řešení krize skupiny, má ČNB další svěřené pravomoci, když řídí a koordinuje činnost kolegia, svolává jednání Kolegia a informuje o

¹²⁹Vybrané otázky zákona o ozdravných postupech, Radek Urban, Petr Vybíral, 10. března 2016.

¹³⁰Tamtéž

¹³¹Tamtéž

¹³²Ust. § 179 odst. 1 ZOPRK

¹³³Ust. § 180 odst. 2 ZOPRK

něm všechny jeho členy. Jelikož však ČNB není příslušným orgánem k řešení krize skupiny, je pro pravomoci ČNB mnohem důležitější Evropské kolegium příslušné k řešení krize. ZOPRK nestanovuje povinnost toto kolegium založit, když jiné kolegium plní stejné úkoly a shodnou-li se na tom orgány příslušné k řešení krize.

Kromě platformy pro komunikaci na evropské úrovni, ZOPRK explicitně zakotvuje i možnosti uzavřít bilaterální dohody s orgány příslušnými k řešení krize v jiných než členských státech. Jedná se především o výměnu informací. ČNB je též vázána dohodou uzavřenou s ostatními členy evropského kolegia o uznání a výkonu postupů pro řešení krize v jiných než členských státech. ČNB může rozhodnout o odmítnutí uznání takové dohody, zejména pokud by takové uznání mělo nepříznivý dopad na finanční stabilitu České republiky nebo na veřejné rozpočty České republiky.

4 ZHODNOCENÍ REGULACE S OHLEDEM NA ROZSAH ČINNOSTÍ ČNB

Ve třetí kapitole této práce jsem se zabýval jednotlivými instituty ZOPRK. Popsal jsem v čem dané regulace spočívá, co je jejím cílem a jakými prostředky se tohoto cíle snaží dosáhnout a jaké činnosti svěřuje ZOPRK ČNB. Zásadní otázkou však je, zda-li je tato regulace vhodná a správná, nebo existují jiné způsoby jak dosáhnout totožného cíle. Významná je i otázka, zda vůbec bankovní sektor regulovat. Nejsou snad ekonomické zákony trhu dostatečné? Proč se trh s takovým problémem nevyrovná sám? Není přílišná regulace bankovního sektoru v konečné fázi na škodu národní i globální ekonomice? Nezískává ČNB příliš silné postavení z pohledu regulace? Co na současném ZOPRK zlepšit? Těmito otázkami se budu zabývat v následující kapitole.

Vyjdeme-li z premisy, že regulace je forma státního zásahu do soukromé sféry, relativně lehce lze argumentovat, proč do soukromé sféry nezasahovat. Při definici pojmu regulace musí přijít kritérium, které daný zásah ospravedlní. „*Regulace je zapojení právních nástrojů pro implementaci sociálně-ekonomických politických cílů.*“¹³⁴ Imad A. Moosa ve své knize dále poukazuje na čtyři druhy strukturálních změn ekonomika Morana, které vedly společnost k finanční regulaci. Jedná se o:

1. výjimečné tempo růstu objemu obchodů provedených na finančních trzích;
2. ostrý nárůst divoké hospodářské soutěže;
3. bouřlivý výbuch inovací; a
4. použití satelitních a počítačových technologií k organizování trhu na globální úrovni.

Dále pak Moosa dodává pátý faktor, kterým je nárůst korupce.¹³⁵ Na základě těchto faktorů došla společnost k závěru nezbytnosti bankovní regulace, což je zároveň odpověď na otázku uvedenou výše, že s takovým chováním si trh jako ekonomická veličina sám neporadí.

Otázkou zůstává, jestli ZOPRK je dobrým nástrojem bankovní regulace. Názory jak vyřešit „Too big to fail“ doktrínu se liší napříč ekonomickým spektrem. Někteří renomovaní ekonomové argumentují, že především by vůbec nemělo dojít ke vzniku tak velké instituce, která by pod tento problém spadla. Protiargumentem je, že při velké finanční krizi ve 20. letech 20. století padlo velké množství malých bank a efekt byl tentýž. Jiní ekonomové argumentují, že zásadní pro vyřešení tohoto problému je regulace hypotečních úvěrů poskytovaných nelikvidním či neperspektivním spotřebitelům, jejímž

¹³⁴MOOSA, Imad A. *Good Regulation, Bad Regulation: The Anatomy of Financial Regulation*. 1. vydání. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2015. ISBN 978-1-403-94872-4.

¹³⁵Tamtéž

prostřednictvím se doktrína „Too big to fail“ vyřeší. Mezi další nápady lze zařadit i systém pojištění bank, které by v případě ekonomické konjunktury platily vládě, jež by v případě špatné ekonomické situace peníze bankám vracela zpět. Na čem se však ekonomové shodují je, že vhodná bankovní regulace by měla reflektovat velikost dané banky¹³⁶.

ZOPRK svěřuje pravomoci ČNB, kterými je schopna dotčené subjekty vhodně regulovat. V ZOPRK tak nalezneme řadu nástrojů, jež svou povahou reflektují výše uvedené ekonomické postuláty. ZOPRK tak mimo jiné zakotvil GSFT, což je svoji podstatou pojistný systém, do kterého banky vkládají své příspěvky a pro případ finanční krize z něj lze čerpat. ZOPRK při výpočtu výše tohoto příspěvku mimo jiné reflektuje ukazatel RWA (Z anglického *Risk weight assets*), tedy do určité míry též reflektuje expozice dané instituce vůči problematickým bankovním úvěrům. Nadto ZOPRK poskytuje další sadu nástrojů regulátorovi, kterými lze finanční krizi předejít nebo ji vhodně řešit. Z tohoto úhlu pohledu pak musím ZOPRK, respektive BRRD, hodnotit kladně, neboť dle mého soudu účelně reflektuje snahu vyřešení problematiky „Too big to fail“.

Příliš silné postavení ČNB s ohledem na regulaci bankovního sektoru je samozřejmě velkou otázkou. ZOPRK svěřil ČNB řadu nových pravomocí, které ve jménu veřejného zájmu může použít za účelem řešení krize. Důležitým parametrem této regulace je funkční oddělení běžných činností ČNB od SOR. Tímto rozdělením by tak nemělo docházet k faktickému ovlivňování použitých nástrojů regulace. Ačkoli v jsem již uvedl, že celkově lze ZOPRK hodnotit velice kladně, přesto se nejedná o bezchybně provedenou legislativní úpravu. Jelikož jsem i v úvodu této práce uvedl, že přidám několik úvah de lege ferenda o tom, jak by se mohl ZOPRK novelizovat, pokusím se dále zhodnotit, které instituty by měly být v ZOPRK novelizovány a jakým způsobem.

Jednou z úvah de lege ferenda je zajištění řádné transpozice. ZOPRK nepochybně transponuje BRRD, nicméně při bližším srovnání těchto právních norem se projeví nejasnosti či nesrovnalosti v těchto úpravách. Jednou z nich je, že ČNB by dle mého názoru měla mít pravomoc uložit povinnost vést seznamy finančních smluv. V rozdílové tabulce, která porovnává BRRD a ZOPRK, není uvedeno, jak je transponován čl. 71 odst. 7 BRRD. Tento článek opravňuje orgán příslušný k řešení krize vyžadovat od příslušné instituce vedení podrobných záznamů o finančních smlouvách. Jediné ustanovení, které tuto povinnost obsahuje, je ust. § 7 odst. 4 ZOPRK. Ten upravuje pravomoc uložit povinnost vést seznamy finančních smluv, nicméně taková pravomoc je obsažena na třech místech směrnice - konkrétně čl. 5 odst. 8, čl. 10 odst. 8 a čl. 71 odst. 7 BRRD. V čl. 10 odst. 8 BRRD existuje dodatečná podmínka, která je v § 7 odst. 4 ZOPRK obsažena (reportovací lhůty mají být pro všechny instituce stejné), která by však

¹³⁶Tamtéž

neměla platit pro povinnosti ukládané podle čl. 5 odst. A čl. 71 odst. 7 BRRD. Navíc k čl. 71 odst. 7 BRRD bude existovat technický standard upravující, za jakých okolností má být tato povinnost ukládána, který se však nebude týkat situací podle čl. 5 odst. 8 a čl. 10 odst. 8. Všechna tato tři ustanovení BRRD jsou transponována do jediné věty ZOPRK, což dle mého názoru není příliš vhodným řešením.

Na základě stanoviska Evropské centrální banky ze dne 1. července 2015, poskytnutého v souvislosti s transpozicí BRRD v ČR, bych navrhnul zakotvit do příslušného předpisu možnost likviditu GSFT pro případ nouze. V určitých naléhavých případech, a to pouze na krátkou dobu (například tři nebo čtyři měsíce), by měla mít ČNB možnost poskytnout GSFT formou úvěru, případně repo operace. Zvýšila by se tak efektivnost a pružnost GSFT při reakci na krizovou situaci. Zajištění podobných prostředků ze státního rozpočtu by dle mého soudu trvalo příliš dlouho dobu a GSFT by tak nemohl promptně reagovat na vzniklou situaci. V konečném důsledku by při vypjaté finanční situaci ztratil ještě více na důvěryhodnosti společnosti.

Dalším poměrně zásadním bodem, který by dle mého soudu zákonodárce mohl zvážit při novelizaci, je omezení odpovědnosti ČNB za škodu způsobenou při uplatňování dočasné správy a opatření k řešení krize. Stávající úprava nastavuje pro ČNB přísnější odpovědnost, než jakou nesou národní orgány příslušné k řešení krize států v bankovní unii, vykonávají-li pokyny Jednotného výboru pro řešení krize¹³⁷.

Kompenzaci od SRB tedy národní orgány obdrží pouze tehdy, pokud škoda vznikla jejich úmyslným jednáním, nebo v důsledku jejich zjevné či závažné chyby (tj. hrubé nedbalosti). Naproti tomu ČNB by mohla být odpovědná za jakoukoli v chybu, přestože v době přijetí rozhodnutí není zjevné (manifest), že jde o chybný postup. ECB opakovaně uvádí, že odpovědnost orgánů příslušných k řešení krize má být omezená, a alespoň v části členských států omezená je.

Mezi marginální návrhy novely v souvislosti se ZOPRK bych zařadil zproštění ČNB od povinnosti úhrady soudního poplatku za insolvenční návrh a zápisy skutečností souvisejících s postupy dle ZOPRK do obchodního rejstříku. Podle ust. § 4 odst. 1 písm. e) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních

¹³⁷ Čl. 87 odst. 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady 806/2014 stanoví: “Výbor vyplatí vnitrostátnímu orgánu příslušnému k řešení krize náhradu škody, kterou mu nařídil uhradit vnitro státní soud nebo již se tento orgán po dohodě s výborem zaváže uhradit v mimosoudním vyrovnání, pokud tuto škodu uvedený vnitrostátní orgán příslušný k řešení krize způsobil svým jednáním nebo opomenutím podle tohoto nařízení v průběhu řešení krize subjektů a skupin uvedených v čl. 7 odst. 2 a subjektů a skupin uvedených v čl. 7 odst. 4 písm. b) a odst. 5, pokud jsou splněny podmínky pro uplatnění zmíněných ustanovení, nebo podle čl. 7 odst. 3 druhého pododstavce. Tato povinnost nevzniká, pokud toto jednání nebo opomenutí představuje porušení tohoto nařízení, jiného ustanovení práva Unie či rozhodnutí výboru, Rady nebo Komise a došlo k němu úmyslně či vzniklo zjevnou a závažnou chybu v posouzení.”

poplatcích, by měla ČNB platit 2000, - Kč za insolvenční návrh a dále by měla hradit poplatek za návrh na zápis skutečností souvisejících s včasným zásahem (např. Dočasná správa dle ust. § 43 ZOPRK) a řešením krize (např. správa pro řešení krize dle ust. § 89 ZOPRK) a další do obchodního rejstříku. Současně by dle mého názoru měly být osvobozeny od poplatku i změny těchto zápisů. Mám za to, že osvobození ČNB od těchto, z pohledu řešení krize marginálních povinností, by celý proces a akceschopnost regulátora jen zrychlilo. Jakékoli v rychleji přijaté opatření je v konečném důsledku o to účinnější.

Závěr

V úvodu jsem avizoval, že tato práce nesměřuje k popisnému pojetí všech činností, které ČNB vykonává. Tato práce je relativně úzce zaměřena na určitou část bankovní regulace, neboť obsáhlé pojednání o všech činnostech České národní banky by nejspíše jen kopírovalo ZČNB, a proto jsem nepovažoval za vhodné. Hlavním cílem této práce bylo popsat transpozici BRRD s ohledem na činnosti, které jsou ČNB nově svěřeny. Tyto pravomoci jsou z části úplně nové, které BRRD zavádí nebo jich je část transformována ze ZoB.

V práci jsem prvně vyšel z historie ČNB, abych mohl lépe pochopit její aktuální postavení. Při rozboru postavení ČNB jsem polemizoval i s otázkou postavení ČNB, které se mění s ohledem na jí vykonávanou činnost. ČNB tak v určitých momentech vystupuje z pozice imperativní, jako regulátor trhu, jindy pak však jako subjekt soukromoprávní, jehož cílem je v té dané chvíli zisk.

Dále jsem pak již přešel k BRRD, tedy směrnici jako takové. Popisoval jsem původ této regulace, tedy na základě jakých problémů vznikl úmysl tuto regulaci provést. Nelze pochybovat o tom, že finanční krize měla závažné ekonomické následky, kterým by se Evropská Unie ráda v budoucnu vyhla.

Legislativní proces, kterým mělo být dosaženo transpozice této směrnice, opět neproběhl zcela řádně. Vlivem politických (a zčásti i objektivních) okolností se nepodařilo směrnici transponovat tak, aby Evropská Komise nezahájila řízení pro porušení Smlouvy o fungování Evropské unie. Tento legislativní proces jsem ve své práci kritizoval, neboť by dle mého soudu nemělo docházet k situacím, kdy legisvakční lhůta činila tři dny z důvodu politických roztržek. U těchto komplexních regulací by měl být beze sporu kladen větší důraz na právní jistotu a legitimní očekávání adresátů právních norem.

Dále v textu diplomové práce popisuji nejpodstatnější instituty této regulace. Zejména se jedná o instituty plánovací, opatření včasného zásahu, ale i opatření k řešení krize. Největší přínos práce pak dle mého soudu spočívá v kapitole 4, kde prezentuji několik úvah či možností, jak lze ZOPRK novelizovat, popřípadě vylepšit. Některá ustanovení zákona by více mohla reflektovat veřejný zájem společnosti.

Zda-li však je ZOPRK vhodnou regulací, správnou regulací, či regulací, která bude respektována či oceňována, to ukáže až čas. I ve své práci jsem zmínil specifika českého bankovního trhu, kdy české banky nemají problém naplnit problém kapitálové přiměřenosti. Český bankovní sektor je velmi zdravý s rozumnou mírou úvěrových expozic. Proto, doufejme, nebude nikdy zapotřebí, aby Česká národní banka sáhla k některým institutům, které ji ZOPRK svěřuje.

Jedním z cílů práce bylo odpovědět na výzkumné otázky uvedené v úvodu práce, které znějí: Za prvé, splňuje BRRD svým obsahem vymezený cíl? Za druhé, jsou všechny instituty BRRD, které svěřují nové pravomoci ČNB, řádně transponovány do českého právního řádu? Za třetí, pokud ano, je zde prostor pro potenciální novelizaci, která by tuto regulaci vylepšila?

Odpověď na první otázku nejspíše ukáže až čas, nicméně ve své práci dokumentuji, že dle mého soudu se jedná obecně o úpravu zdařilou, která vhodnými instituty naplňuje svůj cíl. Za druhé, nikoliv. Ne zcela všechny instituty byly řádně transponovány do českého právního řádu, což jsem podrobněji rozvedl v kapitole 4. Tamtéž jsem uvedl i své náměty či podněty pro případnou novelizaci.

Konečně bych pak doplnil teoretická ustanovení ZOPRK o praktické elementy, popřípadě o zkušenosti z praxe. Osobně největší zkušeností z praxe pak byl hodinový seminář s Radkem Urbanem, ředitelem samostatného odboru restrukturalizace České národní banky, který přinesl několik poznámek z praxe z pohledu ČNB. Část své přednášky věnoval porovnání FPV a GSFT. Svým způsobem nejupřímnější byl konec přednášky, kdy Radek Urban říkal: „Když se mě lidi ptají, co v té České národní bance děláme, říkám jim: we watch, we listen, we remember!“¹³⁸

Tato práce je uzavřena k 16. červnu 2016.

¹³⁸ Vybrané otázky zákona o ozdravných postupech, Radek Urban, Petr Vybíral, 10. března 2016.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

4.1 Knihy

- BAKEŠ, Milan. *Finanční právo*. 6. , upr. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012, xxx, 519 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7.
- REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 3. vyd. Praha: Management Press, 2000, 634 s. ISBN 80-7261-031-7. (Str. 239 a dál)
- REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. 3. , aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2011, 558 s. ISBN 978-80-7261-230-7.
- SOBĚHART, Radek. *Hospodářské dějiny Československa 1918-1992*. Praha: Setoutbooks. cz, 2013, 207 s. ISBN 978-80-86277-76-9.
- PRŮCHA, Václav. *Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918-1992*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2009, 2 sv. ISBN 80-7239-147-x.
- PRŮCHA, Václav. *Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918-1992*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2009, 1002 s. ISBN 978-80-7239-228-5.
- VENCOVSKÝ, František. *Vzestupy a propady československé koruny: historie československých měnových poměrů 1918-1992*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 227 s. , [16] s. obr. příl. ISBN 80-245-0497-9.
- MOOSA, Imad A. *Good Regulation, Bad Regulation: The Anatomy of Financial Regulation*. 1. vydání. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2015. ISBN 978-1-403-94872-4.
- CHORAFAS, Dimitris N. *Banks, bankers, and bankruptcies under crisis: understanding failures and mergers during the great recession*. New York City: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 9781137436986.
- HAENTJENS, Matthias a B WESSELS. *Research handbook on crisis management in the banking sector*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2015. ISBN 9781783474226.
- WOLFSON, Martin H a Gerald A EPSTEIN (eds.). *The handbook of the political economy of financial crises*. New York: Oxford University Press, 2013. ISBN 978-0-19-975723-7.
- REVENDA, Zbyněk. *Bankovní regulace a dohled*. Praha: Nad zlato, 1993. ISBN 80-85626-10-1.
- MEJSTRÍK, Michal, Magda PEČENÁ a Petr TEPLÝ. *Bankovníctví v teorii a praxi: Banking in theory and practice*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2870-7.
- JUROŠKOVÁ, Lenka. *Bankovní regulace a dohled*. Praha: Auditorium, 2012. Studie (Auditorium). ISBN 978-80-87284-26-1.
- BAKEŠ, Milan a Lenka JUROŠKOVÁ. *Integrace dohledu nad finančním trhem. Pocta Stanislavu Plívovi k 75. narozeninám*. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, , 13-27. ISBN 978-80-7357-370-6.
- JUROŠKOVÁ, Lenka. *Právní problematika bankovního dohledu* [online]. 2010 [cit. 2016-06-14]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/11966>. Vedoucí práce Milan Bakeš.
- BAŽANTOVÁ, Ilona, Aleš BORKOVEC, Zdeněk HRABA, Lenka JUROŠKOVÁ, Pavel SEKNIČKA a Jan URBAN. *Ekonomie regulace: lekce z globální finanční krize*. Praha: Vladimír Lelek, 2010. ISBN 978-80-904837-0-5.

4.2 Zákony

- 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- 6/1993 Sb., o České národní bance
- 21/1992Sb., o bankách
- 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny České republiky

- 130/1989 Sb., o státní bance Československé
- 158/1989 Sb., o bankách a spořitelnách
- 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu
- 375/2015 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu a v souvislosti s úpravou systému pojištění vkladů
- 500/2004 Sb., správní řád
- 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
- 182/1993 Sb., o Ústavním soudu
- 182/2006 Sb., Insolvenční zákon
- 549/1991 Sb., o soudních poplatcích

4.3 Evropské normy

- Smlouva o Evropské unii a Smlouva o fungování evropské unie
- Směrnice 2014/59/EU
- Směrnice 2014/49/EU
- Nařízení 2015/63
- Nařízení Rady EU 575/2013
- Směrnice 2013/36/EU
- <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2016/EN/3-2016-424-EN-F1-1.PDF> Delegované nařízení Komise ze dne 2. 2. 2016

4.4 Články

- Josef Barák: Majetek České národní banky, [Právní rozhledy 7/2009, s. 241]
- Česká národní banka. Měnová politika České národní banky: Principy, procedury, nástroje. Praha, 2008.
- BUKOVSKÝ, Jaroslav. Česku hrozí pokuta 50 milionů za porušení unijního práva. E15. cz [online]. 2015, , 1 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/byznys/finance-a-bankovnictvi/cesku-hrozi-pokuta-50-milionu-za-poruseni-unijniho-prava-1219976>
- Alena Dvořáková: *Návrh očekávané strukturální reformy bankovníctví zveřejněn*, [Obchodněprávní revue 4/2014, s. 106]

4.5 Webové odkazy

- www.cnb.cz
- http://www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/legislativni_zakladna/index.html
- <http://www.esma.europa.eu>
- http://www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/legislativni_zakladna/emise_evidence_cp_nabidky_prevzeti_vytesneni/metodiky_vyklady.html
- http://www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/legislativni_zakladna/emise_evidence_cp_nabidky_prevzeti_vytesneni/konzultacni_materialy.html
- http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5827_cs.htm
- http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5826_en.htm
- <https://www.euroskop.cz/13/26528/clanek/institucionalni-zalezitosti- v rijnu-2015/>

- <http://zpravy.e15.cz/byznys/finance-a-bankovnictvi/cesku-hrozi-pokuta-50-milionu-za-porusenijniho-prava-1219976>
- <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/031schuz/s031028.htm>
- <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=536>
- <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=537>
- <http://financialmarketstoolkit.cliffordchance.com/en/topic-guides/bank-finance-tlac-and-mrel.html>
- http://www.cnb.cz/cs/reseni_krize_FT/reseni_krize_FT_info_nastroje.html
- <http://www.fsb.org/2015/11/tlac-press-release/>
- <http://www.fsb.org/wp-content/uploads/TLAC-Principles-and-Term-Sheet-for-publication-final.pdf>
- <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/supervisory-review-and-evaluation-srep-and-pillar-2>
- http://www.freshfields.com/uploadedFiles/SiteWide/Knowledge/European_Recovery.pdf

4.6 Ostatní

- Pl. ÚS 14/01 – Rozhodnutí Ústavního soudu České republiky o tom, že prezident nemusí mít kontrasignaci premiéra ke jmenování člena bankovní rady ČNB.
- Wiggins, Rosalind Z., Thomas Piontek, and Andrew Metrick, *The Lehman Brothers Bankruptcy A: Overview*, Yale Program on Financial Stability Case Study 2014-3A-V1, October 2014. K dispozici [here](#)
- FIALA, Martin. Realitní trh v ČR. Praha, 2013. Studentská vědecká odborná činnost. Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Vedoucí práce Ing. Jan Pokorný.
- MIAN, Atif a Amir SUFI. The Consequences of Mortgage Credit Expansion: Evidence from the U. S. Mortgage Default Crisis. *The Quarterly Journal of Economics* [online]. 2009, 2009(4), 48 [cit. 2016-02-29]. Dostupné z: <http://qje.oxfordjournals.org/content/124/4/1449.abstract>
- THAKOR, Anjan V. The Financial Crisis of 2007–2009: Why Did It Happen and What Did We Learn? [online]. 2015, , 205 [cit. 2016-02-29]. Dostupné z: <http://rcfs.oxfordjournals.org/content/4/2/155.full.pdf+html>
- MCKIBBIN, Warwick J. a Andrew STOECKEL. The Global Financial Crisis: Causes and Consequences [online]. 2009, , 40 [cit. 2016-02-29]. Dostupné z: http://www.lowyinstitute.org/files/pubfiles/McKibbin_and_Stoeckel_The_global_financial_crisis.pdf
- EBA FINAL Draft Regulatory Technical Standards: on criteria for determining the minimum requirement for own funds and eligible liabilities under Directive 2014/59/EU. *European Banking Authority: EBA/RTS/2015/05* [online]. 2015 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1132900/EBA-RTS-2015-05+RTS+on+MREL+Criteria.pdf>
- FSB issues final Total Loss-Absorbing Capacity standard for global Not to be released before Wednesday 4 November 2015 systemically important banks at 09:00 Central European Time. *Financial stability board: Press release* [online]. 2015 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.fsb.org/wp-content/uploads/20151106-TLAC-Press-Release.pdf>
- Total Loss Absorbing Capacity: Discussion of legal uncertainty arising from the proposal of the Financial Stability Board for an international standard on adequacy of loss absorbing capacity. *FINANCIAL MARKETS LAW COMMITTEE* [online]. 2015 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.fsb.org/wp-content/uploads/Financial-Markets-Law-Committee-FMLC-on-TLAC.pdf>
- Principles on Loss-absorbing and Recapitalisation Capacity of G-SIBs in Resolution: Total Loss-absorbing Capacity (TLAC) Term Sheet. *Financial stability board* [online]. 2015 [cit. 2016-03-

- 02]. Dostupné z: <http://www.fsb.org/wp-content/uploads/TLAC-Principles-and-Term-Sheet-for-publication-final.pdf>
- European bank recovery and resolution directive. *Freshfields Bruckhaus Deringer* [online]. England, 2014 [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: http://www.freshfields.com/uploadedFiles/SiteWide/Knowledge/European_Recovery.pdf
 - Final report: Guidelines on triggers for use of early intervention measures pursuant to Article 27(4) of Directive 2014/59/EU. *European Banking Authority: EBA/GL/2015/03* [online]. 2015 [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1067473/EBA-GL-2015-03+Guidelines+on+Early+Intervention+Triggers.pdf>
 - LINTNER, Pamela. *Overview on the BRRD: Financial Sector Advisory Center (FINSAC) Workshop FROM EXPERTS TO EXPERTS RECOVERY & RESOLUTION PLANS* [online]. In: . Vienna, 2015, s. 60 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <http://pubdocs.worldbank.org/pubdocs/publicdoc/2015/5/289241430926223474/01-BRRD-Workshop-Pamela-Lintner-WB.pdf>
 - EU Bank Recovery and Resolution Directive ‘Triumph or tragedy?’: A new era for crisis management. *Www.pwc.com/financialregulation* [online]. 2014 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: https://www.pwc.com/im/en/publications/assets/pwc_eu_bank_recovery_and_resolution_directive_triumph_or_tragedy.pdf
 - Nucená správa v IPB zavedena: Tisková zpráva. *Česká národní banka* [online]. 2000 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2000/59.html
 - Ustanovení Organizačního řádu ČNB naplňující zákonné požadavky dané § 5 a § 6 zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu (ZOPRK) a § 44aa zákona o České národní bance. *Česká národní banka* [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/o_cnb/download/zverejnene_info_zakon_ozdrav_postup_krize_ft.pdf
 - Czech Republic: Technical Note on Crisis Management and Bank Resolution Framework: IMF Country Report No. 12/173. *International Monetary Fund* [online]. Washington, D. C. , 2012 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2012/cr12173.pdf>
 - Recovery and Resolution Directive proposed for financial institutions. *International Law Office* [online]. 2013 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <http://www.internationallawoffice.com/Newsletters/Banking/European-Union/Brown-Rudnick-LLP/Recovery-and-Resolution-Directive-proposed-for-financial-institutions>
 - MCGUIRE, Claire L. *Simple Tools to Assist in the Resolution of Troubled Banks* [online]. In: . The World Bank, s. 20 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: http://siteresources.worldbank.org/EXTFINANCIALSECTOR/Resources/Bank_Resolution_Toolkit.pdf

Klíčová slova:

ZOPRK

BRRD

Řešení krize

Finanční trh

Česká národní banka

Ozdravný postup

Key words:

Act on recovery procedure and financial crisis resolution

Bank Recovery and Resolution Directive

Financial crisis

Czech National Bank

Financial markets

Recovery procedure

PŘÍLOHY

4.7 Příloha č. 1 – seznam povinných subjektů dle ZOPRK

Instituce podle zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu dle typu instituce (stav ke dni 25.01.2016)

- Banky
- Družstevní záložny
- Obchodníci s cennými papíry

Banky

Stav k 25.01.2016, celkem nalezeno subjektů [23]:

IČO	Obchodní název subjektu	Kontaktní adresa subjektu				Datum od
	Příjmení jméno / (tituly)	Ulice	Město, obec	PSČ	Země	
29045371	Air Bank a.s.	Hráského 2231/25	Praha	14800	CZ	01.01.2016
63078333	Česká exportní banka, a.s.	Vodičkova 701/34	Praha	11000	CZ	01.01.2016
45244782	Česká spořitelna, a.s.	Olbrachtova 1929/62	Praha	14000	CZ	01.01.2016
49241397	Českomoravská stavební spořitelna, a.s.	Vinohradská 3218/169	Praha	10000	CZ	01.01.2016
44848943	Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.	Jeruzalémská 964/4	Praha	11000	CZ	01.01.2016
00001350	Československá obchodní banka, a. s.	Radlická 333/150	Praha	15000	CZ	01.01.2016
47116102	Equa bank a.s.	Karolinská 661/4	Praha	18600	CZ	01.01.2016
28428943	ERB bank, a.s.	Štefánikova 78/50	Praha	15000	CZ	01.01.2016
14893649	Expobank CZ a.s.	Vítězná 126/1	Praha	15000	CZ	01.01.2016
61858374	Fio banka, a.s.	V ocelnici 1028/10	Praha	11000	CZ	01.01.2016
25672720	GE Money Bank, a.s.	Vyskočilova 1422/1a	Praha	14000	CZ	01.01.2016
13584324	Hypoteční banka, a.s.	Radlická 333/150	Praha	15000	CZ	01.01.2016
47115378	J & T BANKA, a.s.	Pobřežní 297/14	Praha	18600	CZ	01.01.2016
45317054	Komerční banka, a.s.	Na příkopě 969/33	Praha	11000	CZ	01.01.2016
60192852	Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s.	Bělehradská 222/128	Praha	12000	CZ	01.01.2016
47116129	PPF banka a.s.	Evropská 2690/17	Praha	16000	CZ	01.01.2016
49241257	Raiffeisen stavební spořitelna a.s.	Koněvova 2747/99	Praha	13000	CZ	01.01.2016
49240901	Raiffeisenbank a.s.	Hvězdova 1716/2b	Praha	14000	CZ	01.01.2016
25083325	Sberbank CZ, a.s.	U Trezorky 921/2	Praha	15800	CZ	01.01.2016
60197609	Stavební spořitelna České spořitelny, a.s.	Vinohradská 1632/180	Praha	13000	CZ	01.01.2016
64948242	UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.	Želetavská 1525/1	Praha	14000	CZ	01.01.2016
47116289	Wüstenrot - stavební spořitelna a.s.	Na hřebenech II 1718/8	Praha	14000	CZ	01.01.2016
26747154	Wüstenrot hypoteční banka a.s.	Na hřebenech II 1718/8	Praha	14000	CZ	01.01.2016

Zobrazeny záznamy od 1. do 23. [z celkových 23 záznamů].

Download sestavy subjektů ve formátu XML

Download sestavy subjektů ve formátu Excel

Návrat na začátek této stránky

Družstevní záložny

Stav k 25.01.2016, celkem nalezeno subjektů [11]:

IČO	Obchodní název subjektu		Kontaktní adresa subjektu				Datum od
	Příjmení jméno / (tituly)	Ulice	Město, obec	PSČ	Země		
64946851	AKCENTA, spojitelná a úvěrní družstvo	Gočárova třída 312/52	Hradec Králové	50002	CZ	01.01.2016	
26137755	ANO spojitelná družstvo	Rohanské nábřeží 671/15	Praha	18600	CZ	01.01.2016	
25778722	Artesa, spojitelná družstvo	Škrétova 490/12	Praha	12000	CZ	01.01.2016	
25783301	Citfin, spojitelná družstvo	Radická 751/113e	Praha	15800	CZ	01.01.2016	
27444376	České spojitelná družstvo	Hostýnská 520/14	Praha	10800	CZ	01.01.2016	
64946649	Družstevní záložna Kredit	V celnici 1028/10	Praha	11000	CZ	01.01.2016	
64946835	Družstevní záložna PSD	V celnici 1028/10	Praha	11000	CZ	01.01.2016	
25307835	Moravský Peněžní Ústav - spojitelná družstvo	Senovážné náměstí 1375/19	Praha	11000	CZ	01.01.2016	
64508889	Peněžní dům, spojitelná družstvo	Havlíčkova 1221	Uherské Hradiště	68601	CZ	01.01.2016	
63083868	Podnikatelská družstevní záložna	Celetná 595/17	Praha	11000	CZ	01.01.2016	
63492555	Záložna CREDITAS, spojitelná družstvo	Iř. Svobody 1194/12	Olomouc	77900	CZ	01.01.2016	

Zobrazeny záznamy od 1. do 11. [z celkových 11 záznamů].

[Download sestavy subjektů ve formátu XML](#)[Download sestavy subjektů ve formátu Excel](#)[Návrat na začátek této stránky](#)

Obchodníci s cennými papíry

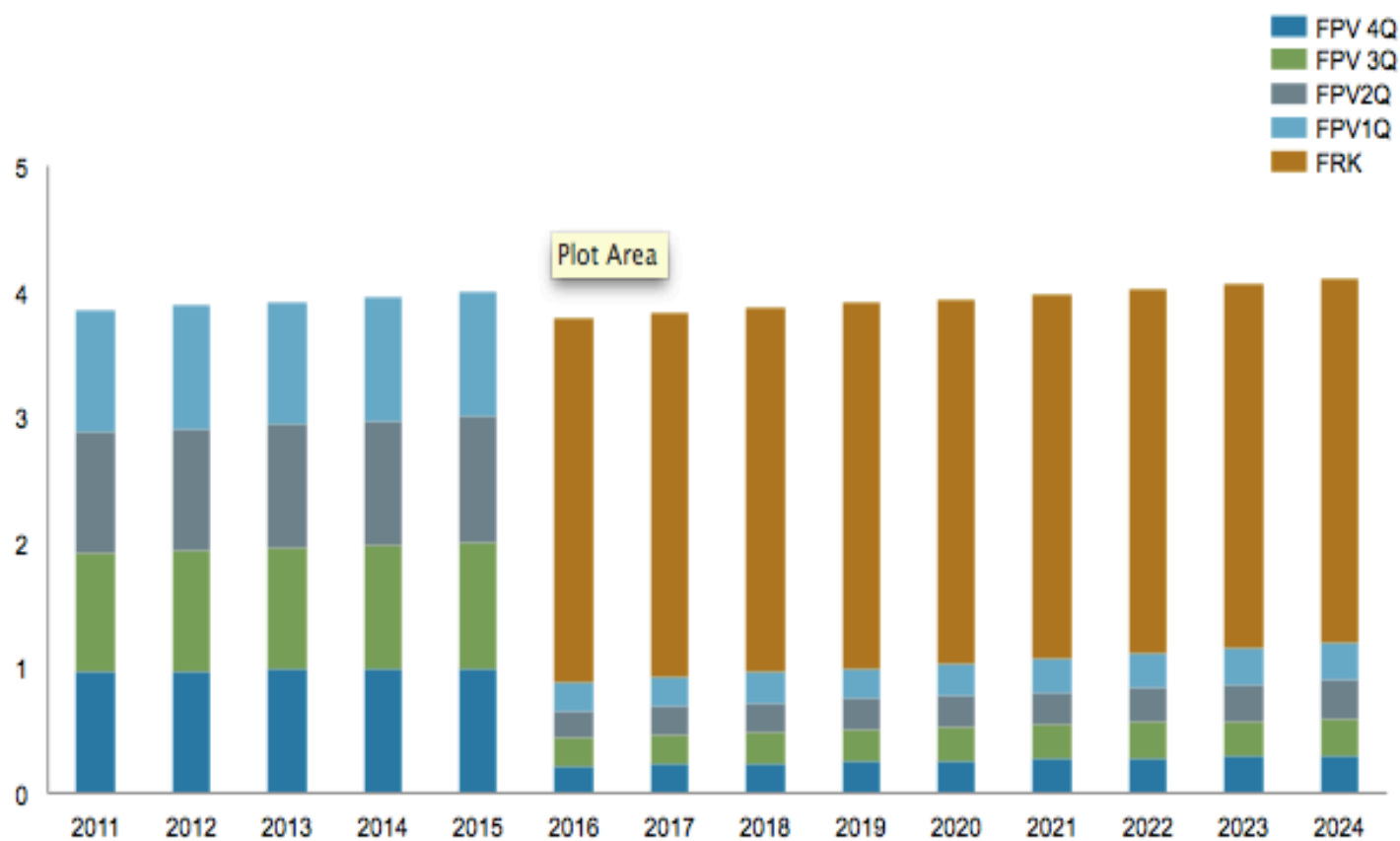
Stav k 25.01.2016, celkem nalezeno subjektů [12]:

IČO	Obchodní název subjektu		Kontaktní adresa subjektu				Datum od
	Příjmení jméno / (tituly)	Ulice	Město, obec	PSČ	Země		
25163680	AKCENTA CZ a.s.	Ovocný trh 572/11	Praha	11000	CZ	01.01.2016	
45794952	ATLANTA SAFE, a.s.	U Sluncové 666/12a	Praha	18000	CZ	01.01.2016	
26218082	ATLANTIK finanční trhy, a.s.	Pobřežní 297/14	Praha	18600	CZ	01.01.2016	
60192941	BH Securities a.s.	Na příkopě 848/6	Praha	11000	CZ	01.01.2016	
25079069	Citfin - Finanční trhy, a.s.	Radická 751/113e	Praha	15800	CZ	01.01.2016	
26442671	Conseq Investment Management, a.s.	Rybná 682/14	Praha	11000	CZ	01.01.2016	
63907020	CYRRUS, a.s.	Veveří 3163/111	Brno	61600	CZ	01.01.2016	
26455064	Patria Finance, a.s.	Jungmannova 745/24	Praha	11000	CZ	01.01.2016	
25684558	Pioneer Asset Management, a.s.	Želetavská 1525/1	Praha	14000	CZ	01.01.2016	
60732075	Roklen360 a.s.	Václavské náměstí 838/9	Praha	11000	CZ	01.01.2016	
00884855	RSJ a.s.	Na Florenci 2116/15	Praha	11000	CZ	01.01.2016	
26503808	WOOD & Company Financial Services, a.s.	náměstí Republiky 1079/1a	Praha	11000	CZ	01.01.2016	

Zobrazeny záznamy od 1. do 12. [z celkových 12 záznamů].

[Download sestavy subjektů ve formátu XML](#)[Download sestavy subjektů ve formátu Excel](#)[Návrat na začátek této stránky](#)

4.8 Příloha č. 2 – Finanční břemeno k naplnění FŘK

MREL a TLAC

